

20261462084

Врз основа на членот 75, ставови 1 и 2 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

УКАЗ ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА КОРИСТЕЊЕ НА ЕНЕРГИЈАТА ОД ОБНОВЛИВИ ИЗВОРИ (*)

Се прогласува Законот за користење на енергијата од обновливи извори (*) што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 26 јуни 2026 година.

Бр. 08-4314/1
26 јуни 2026 година
Скопје

Претседател на Република
Северна Македонија,
Гордана Сиљановска Давкова, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
Африм Гаши, с.р.

ЗАКОН ЗА КОРИСТЕЊЕ НА ЕНЕРГИЈАТА ОД ОБНОВЛИВИ ИЗВОРИ (*)

ГЛАВА I.

ОПШТИ ОДРЕДБИ

Предмет на уредување

Член 1

Со овој закон се уредуваат утврдувањето на јавниот интерес на производството и користењето на енергија од обновливи извори, националните задолжителни цели за учеството на енергија произведена од обновливи извори во бруто финалната потрошувачка на енергија (во натамошниот текст: националните задолжителни цели), пресметката на уделот од обновливите извори на енергија (во натамошниот текст: ОИЕ) во бруто финалната потрошувачка на енергија во Република Северна Македонија (во натамошниот текст: Републиката), мерките за поддршка, издавање на гаранции за потекло, договорот за купопродажба на електрична енергија од обновливи извори „ППА“, договорот за снабдување, пресметка, порамнување и откуп на електрична енергија од обновливи извори помеѓу потрошувач-производител и снабдувач, начинот на пресметка на преземената и предадена електричната енергија од потрошувач-производител, колективен потрошувач-производител, заедница на ОИЕ, користењето на енергијата од обновливите извори во секторот за греење и ладење и во секторот транспорт, критериумите на одржливост и намалување на емисиите на стакленички гасови од биогорива, биотечности и горива од биомаса, меѓународната соработка и прекуграничните механизми за производство и користење електрична енергија од обновливи извори, лиценцирање на инсталатери и упис во регистарот на електроцентрали и постројки од ОИЕ, надзорот на спроведување на законот и други прашања од значење за ОИЕ.

(*) Со овој закон согласно Одлуката на Министерскиот совет на Енергетската заедница бр. D/2021/14/MC-EnC се врши усогласување со Директивата (ЕУ)2018/2001 на Европскиот Парламент и на Советот од 11 декември 2018 година за промоција на користењето на енергија од обновливи извори (CELEX бр. 32018L2001)

Јавен интерес утврден со овој закон

Член 2

Производството и користењето на енергијата од обновливи извори, со кои се придонесува кон обезбедувањето на долгорочна енергетска сигурност на Републиката и се постигнуваат националните задолжителни цели од членот 5 од овој закон преземени со ратификуваните меѓународни договори согласно со Уставот на Република Северна Македонија, е јавен интерес утврден со овој закон.

Цел на законот

Член 3

(1) Целта на овој закон е да обезбеди:

1. долгорочно намалување на зависноста од увоз на енергија и енергенти;
2. зголемување на уделот на ОИЕ во бруто финалната потрошувачка на енергија;
3. зголемување на сигурноста во снабдувањето со енергија на крајните потрошувачи;
4. диверзификација на производството на енергија;
5. постигнување на климатските и енергетски цели за периодите определени во Интегрираниот национален план за енергија и клима;
6. намалување на употребата на фосилни горива и емисиите на стакленички гасови и зголемување на искористеноста на ОИЕ со цел заштита на животната средина и ублажување на климатските промени;
7. транспарентен, недискриминаторен, конкурентен, економичен и ефикасен начин на доделување на мерките за поддршка за производство на енергија од обновливи извори, усогласени со стратешко-планските документи од областа на енергетиката;
8. развој на претприемништвото и создавање нови работни места поврзани со производството на енергија од ОИЕ;
9. поддршка на развојот и користењето на нови технологии и
10. поттикнување на потрошувачите за поголемо користење и производство на енергија од обновливи извори за сопствени потреби.

(2) За прашањата поврзани со производството и користењето на енергијата од обновливи извори кои не се уредени со овој закон, се применуваат одредбите од Законот за енергетика (*) и Законот за енергетска ефикасност (*).

Дефиниции

Член 4

(1) Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

1. „агроволтаик“ е интегриран систем за производство на електрична енергија од обновливи извори преку фотонапонски инсталации, изграден на начин што не ја попречува земјоделската дејност;
2. „амбиентална енергија“ е топлинска енергија која настанува по природен пат и енергија акумулирана во околината во ограничен простор, која може да се складира во воздухот, со исклучок на енергијата од издувните гасови или површинските или отпадни води;
3. „биогаз“ е гасовито гориво добиено од биомаса;
4. „биогорива, течни биогорива и горива од биомаса со низок ризик за индиректна промена на употребата на земјиштето“ се биогорива, течни биогорива и горива од биомаса, чии суровини се произведени со програми кои обезбедуваат нивното

производство да не го наруши производство на култури за храна и добиточна храна, за кои се применети подобри земјоделски практики или се произведени со одгледување земјоделски култури во области коишто претходно не биле користени за одгледување земјоделски култури и чие производство е во согласност со критериумите за одржливост на биогоривата, течните биогорива и горивата од биомаса утврдени со овој закон;

5. „био – отпад“ е биоразградлив отпад и отпад од паркови, храна, кујнски отпад од домаќинствата, ресторани, угостителски и малопродажни објекти и отпад којшто по својата природа, состав и количина е споредлив со отпадот што се создава од преработувачките капацитети за храна како и од градинарскиот отпад, тревата, гранки, лисја и сл.;

6. „биотечност“ е течно гориво произведено од биомаса наменето за енергетски цели, односно за производство на електрична и топлинска енергија и енергија за ладење и кое не се користи како гориво во секторот транспорт;

7. „ветерен агрегат“ е енергетска единица за претворање на кинетичката енергија на ветерот во електрична, составен од ветерна турбина, систем за прилагодување на брзината на вртење и електричен генератор кои заедно претставуваат функционална целина;

8. „гаранција за потекло“ е електронски документ со кој на крајниот потрошувач му се обезбедува доказ дека одреден удел или определена количина на енергијата која ја користи е произведена од ОИЕ;

9. „геотермална енергија“ е енергија складирана во форма на топлина под површината на земјата;

10. „гориво од биомаса“ е гасовито или цврсто гориво произведено од биомаса;

11. „гориво од рециклиран јаглерод“ е течно или гасовито гориво произведено од течен или цврст отпад од необновливо потекло кој е непогоден за рециклирање или од гас добиен во процес за преработка на отпад и издувен гас, односно отпаден гас од необновливо потекло кој настанува како неизбежна и непосакувана последица на произведен процес во индустриски објекти во согласност со прописите со кои се уредува управувањето на отпадот;

12. „договор за пазарна премија“ е финансиски инструмент преку кој се врши пазарно порамнување на разликата во цена (анг. two-way contract for difference) склучен меѓу производител на електрична енергија од ОИЕ и овластената договорна страна, преку кој се врши порамнување на цената по која се продава енергијата од обновливи извори и истовремено се обезбедува финансиска стабилност и заштита на минималниот надоместок и се ограничува вишокот на надоместокот на пазарната цена во однос на постигната пазарна цена;

13. „договор за купопродажба на електрична енергија „ППА“- (анг. power purchase agreement),(во натамошниот текст: ППА договор)“ е договор за купопродажба со кој физичко или правно лице набавува електрична енергија од обновливи извори директно од производител на електрична енергија;

14. „договор за купопродажба на обновлива енергија“ е договор со кој правно или физичко лице купува енергија од обновливи извори директно од производителот и ги опфаќа договорите за купување обновлива електрична енергија и договорите за купување на обновлива енергија за греење и ладење;

15. „електроцентрала во изградба“ е електроцентрала која не е пуштена во комерцијална работа и за која инвеститорот го има обезбедено финансирањето, односно финансиските средства за завршување на градежните работи, има добиено одобрение за градење, поднесено известување за започнување на изградбата, пријавено градилиште и започнал со градежни работи, согласно закон;

16. „енергија од обновливи извори“ или „обновлива енергија“ е енергија добиена од обновливи нефосилни извори, односно ветерна енергија, соларна енергија (соларна термална и соларна фотонапонска), геотермална енергија, амбиентална енергија, хидроенергија, биогаз, депониски гас и гас од пречистителни станици, со исклучок на електричната енергија произведена од водата во пумпно акумулационите постројки која претходно била вратена во акумулацијата со пумпање;

17. „заедница на обновливи извори на енергија“ е правно лице:

- основано согласно Законот за задругите, на доброволна основа и отворено учество, самостојно и независно, заеднички поседувано и контролирано од страна на основачите и/или членовите, со живеалиште, престојувалиште или седиште, во географско подрачје во близина на енергетскиот објект за производство на енергија кој е во сопственост или изграден од правното лице,

- чии основачи и/или членови се физички лица и/или правни лица кои согласно класификацијата во Законот за трговските друштва се микро, мал и/или среден трговец, или општините, општините во градот Скопје и градот Скопје (во натамошниот текст: единиците на локална самоуправа) и

- чија примарна цел е да ги обезбеди еколошките, економските или социјалните интереси за своите основачи и/или членови или за единицата на локална самоуправа;

18. „зголемување/намалување на капацитет“ е промена на инсталираната моќност на постоечка електроцентрала која за производство на електрична енергија користи обновливи извори;

19. „земјоделска биомаса“ е биомаса произведена во земјоделството;

20. „земјоделски, аквакултурен, шумски и нуспроизвод од аквакултура“ е нуспроизвод кој се создава директно од земјоделството, аквакултурата, рибарството или шумарството и кој не ги вклучува нуспроизводите од сродното индустриско производство и преработка;

21. „квота“ е вкупна одобрена моќност на електроцентралите и постројките за производство на енергија од обновливи извори изразена во MW, за кои се доделува мерка за поддршка пазарна премија односно повластена тарифа согласно овој закон;

22. „колективен потрошувач-производител на електрична енергија од обновливи извори (во натамошниот текст: колективен потрошувач-производител)“ е група од најмалку два потрошувачи-производители кои се сместени во ист станбен, деловен, деловен-станбен објект или повеќестанбени блокови;

23. „колоцирано складирање на енергија“ е објект за складирање на енергија комбиниран со објект за производство на обновлива енергија, поврзан со истата точка за приклучок на мрежата;

24. „култури за храна и храна за животни“ се земјоделски култури богати со скроб, култури за производство на шеќер или маслодајни култури произведени на земјоделско земјиште како главна култура со исклучок на остатоци, отпад или лигноцелулозен материјал и меѓупосеви, како што се брзорастечките и покривните култури за заштита на земјиштето, под услов употребата на таквите меѓупосеви да не наметнува потреба од дополнително земјиште;

25. „лигноцелулозен материјал“ е материјал составен од лигнин, целулоза и хемицелулоза, како што е шумска биомаса, производи од дрво со висока енергетска вредност и нуспроизводи и отпад од шумарска индустрија;

26. „мала електроцентрала од ОИЕ“ е електроцентрала која користи ОИЕ со инсталирана моќност до 400 kW за електроцентрала пуштена во употреба до 31 декември 2025 година и до 200 kW за електроцентрала пуштена во употреба од 1 јануари 2026 година;

27. „меѓусебна трговија со енергија од обновливи извори“ е продажба на енергија од обновливи извори помеѓу учесниците на пазарот врз основа на договор склучен по претходно утврдени услови, со кои се регулира автоматското извршување и порамнување на трансакцијата, директно помеѓу учесниците на пазарот или индиректно преку овластен учесник на пазарот како трета страна кој може да биде и агрегатор, при што со меѓусебната трговија учесниците не ги губат своите права и обврски како крајни потрошувачи, производители, снабдувачи или агрегатори;

28. „мерка за поддршка“ е инструмент, шема или механизам за поттикнување на производството на енергија од обновливи извори;

29. „напредни биогорива“ се одржливи транспортни горива со ниски емисии на стакленички гасови, произведени исклучиво од сировини кои не се наменети за исхрана, како што се органски отпад, остатоци и неагрикултурна биомаса, при што не се нарушува производството на храна или добиточна храна;

30. „негативна пазарна премија“ е разликата меѓу референтната пазарна цена и постигнатата пазарна цена, во која референтната пазарна цена е повисока од пазарната цена што ја плаќа повластениот производител на овластената договорна страна;

31. „национален резидуален микс“ е структура на извори на електрична енергија за електричната енергија продадена во Републиката, која се однесува на количините за кои потеклото не е докажано со активирани гаранции за потекло и служи како основа снабдувачите да го пресметуваат и прикажуваат уделот на изворите на енергија во електричната енергија испорачана на крајните потрошувачи;

32. „нискојаглероден водород“ е водород произведен од необновлив извор на енергија кој согласно критериумите за одржливост и намалување на емисиите на стакленички гасови остварува значително намалување на емисиите на стакленички гасови во споредба со фосилните горива;

33. „обврска за обновлива енергија“ е обврска за производителите на енергија да имаат соодветен удел на енергија од обновливи извори во целокупната произведена енергија, снабдувачите да имаат соодветен удел на енергија од обновливи извори во испорачаната енергија или потрошувачите да имаат соодветен удел од енергија од обновливи извори во сопствената потрошувачка, која го опфаќа и купувањето и продавањето на гаранциите за потекло, како механизми за исполнување на обврската;

34. „обновлив водород“ е водород произведен со електролиза на вода при користење на електрична енергија од ОИЕ, во согласност со критериумите за одржливост и намалување на емисиите на стакленички гасови;

35. „обновливи горива“ се биогорива, биотечности и обновливи горива од небиолошко потекло;

36. „обновливи течни и гасовити горива од небиолошко потекло“ се течни или гасовити горива што се користат во секторот транспорт, кои не се биогорива или биогаз и чија енергетска содржина се добива од обновлив извор, освен од биомаса;

37. „обновување на капацитетот“ е обновување на електроцентрала која користи ОИЕ, вклучувајќи целосна или делумна замена на инсталации, делови од постројката за производство на енергија или опрема со цел да се возобнови капацитетот или да се зголеми ефикасноста или капацитетот на постројката;

38. „овластена договорна страна“ е страна во договорот за повластена тарифа, односно договорот за пазарна премија склучен со повластениот производител;

39. „остварено производство“ е количина на електрична енергија испорачана на операторот на системот на местото на приклучување;

40. „отпад“ е секоја супстанца или предмет која се исфрла, се планира да се исфрли или создавачот и/или поседувачот е должен да ја исфрли освен супстанцата или предметите кои се намерно изменети или кои контаминираат;

41. „отпадна топлина и ладење“ е топлинска енергија или енергија за ладење создадена како нуспроизвод во индустриски процеси, електроцентрали, енергетски инсталации, преработувачки и комунални процеси, која технички може да се користи преку системи за централно греење и/или ладење или за задоволување на други енергетски цели, а неискористена би се изгубила во воздухот или водата;

42. „пазарна премија“ е мерка на поддршка доделена на повластен производител, со која овластената договорна страна ја плаќа разликата меѓу референтната пазарна цена и постигнатата пазарна цена на електрична енергија, во случај кога референтната цена е пониска од постигнатата пазарна цена;

43. „планирано производство“ е планирана количина на електрична енергија содржана во конечниот дневен распоред во согласност со Правилата за регистрација за учество на пазарот на електрична енергија и уредување на пазарот на билатерални договори;

44. „повластен производител“ е производител на енергија од обновливи извори, на кој во постапка заснована на начелата на објективност, транспарентност и недискриминација согласно овој закон и со прописите за контрола на државна помош му е доделена мерка за поддршка;

45. „пловачки систем“ е фотонапонска инсталација поставена на површина на вода (на езеро, акумулација или друг воден објект), со цел производство на електрична енергија од обновливи извори, со кој не се попречува водниот екосистем или намена на водната површина;

46. „повластена тарифа“ е мерка за поддршка која се доделува на повластен производител, за мала електроцентрала или демонстрационен проект, како гарантиран износ по кој му се откупува произведената електрична енергија;

47. „постигната пазарна цена“ е цена од финансиската понуда на повластениот производител, постигната во постапка за аукција, за која се склучува договорот за пазарна премија;

48. „потрошувач – производител на електрична енергија од ОИЕ (во натамошниот текст: потрошувач-производител)“ е краен потрошувач, физичко или правно лице, кое произведува електрична енергија од обновливи извори за сопствени потреби, може да ја складира или продава енергијата од ОИЕ која самиот ја произвел, при што доколку е правно лице, производството, складирањето и продажбата на електрична енергија не смее да биде негова примарна дејност;

49. „праведна транзиција“ е планиран и управуван процес на премин кон климатски неутрална економија, кој обезбедува усогласување на економските, социјалните и еколошките цели преку создавање и одржување на работни места, поддршка на единиците на локална самоуправа, поттикнување на одржливи инвестиции и обезбедување еднаков пристап до придобивките од транзицијата на сите заинтересирани и засегнати страни;

50. „привремен повластен производител на електрична енергија од ОИЕ“ е правно лице или производител кој се стекнал со право на мерка на поддршка и има други права и обврските уредени со Законот за енергетика (*) („Службен весник на Република Македонија“ број 96/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 96/19, 236/22, 134/24 и 147/24);

51. „принцип на непредизвикување значителна штета (анг. Do no harm)“ е принцип според кој економските активности и инвестициите не смеат да предизвикуваат значителна штета врз животната средина, економската стабилност и одржливиот развој, во согласност со национални и меѓународни стандарди;

52. „принцип на животен циклус на електроцентрала што користи ОИЕ“ е обврзувачки пристап за проценка, следење и управување со влијанијата врз животната средина и климата во текот на целиот животен циклус на енергетскиот објект, вклучително и фазите

на проектирање, производство и набавка на материјали и опрема, изградба, експлоатација, одржување, реконструкција, демонтирање, управување со отпад и повторна употреба или рециклирање на материјалите;

53. „производител на енергија од обновливи извори“ е физичко или правно лице кое произведува електрична или друг вид енергија од обновливи извори;

54. „пумпно-акумулациона хидроцентрала“ е градба, односно енергетски објект која овозможува складирање и производство на електрична енергија составена од два резервоари поставени на различни висински коти, каде водата се пумпа при полнење или испушта при производство на електрична енергија;

55. „реверзибилна пумпно-акумулациона хидроцентрала“ е градба односно енергетски објект која овозможува складирање и производство на електрична енергија преку реверзибилни агрегати кои овозможуваат работа во пумпен и турбинско-генераторски режим;

56. „реконструкција или реконструирана електроцентрала од ОИЕ“ е електроцентрала која е во погон најмалку 20 години или хидроелектроцентрала која е во погон најмалку 30 години и во која согласно процена на овластено лице се вложени средства за реконструкција во износ повисок од 80% од проценетата вредност потребна за изградба на нова електроцентрала на истата локација за дадената моќност или биогазна електроцентрала која е во погон најмалку 10 години и во која согласно процена на овластено лице се вложени средства за реконструкција во износ повисок од 70% од проценетата вредност потребна за изградба на нова електроцентрала на истата локација;

57. „референтна пазарна цена“ е цената пресметана врз основа на часовните цени на електричната енергија за ден однапред на организираниот пазар на електрична енергија во Република Северна Македонија на билатерални договори (во натамошниот текст: ОПЕЕ), согласно овој закон;

58. „резидуален микс на снабдувач со електрична енергија“ е структурата на продадената електрична енергија од снабдувач со електрична енергија на неговите крајни потрошувачи, која не е докажана со активирани гаранции за потекло на електрична енергија;

59. „спodelување на енергија од обновливи извори“ е користење и распределба на електрична енергија од обновливи извори за сопствени потреби помеѓу активни потрошувачи, при што енергијата се произведува или складира надвор од објектот односно потрошувачко место или на заедничко потрошувачко место, преку енергетски постројки кои се во нивна сопственост, закуп или на кои им е пренесено правото на користење од друг активен потрошувач, со или без надомест;

60. „статистички трансфер“ е механизам со кој количината на енергија од обновливи извори договорена помеѓу две или повеќе држави статистички се пренесува од една на друга држава;

61. „тело – издавач на гаранции за потекло на друга држава“ е орган надлежен за водење на регистар за гаранции за потекло на електричната енергија произведена од ОИЕ во држава членка на Европската Унија или во договорна страна на Енергетската заедница, како и во трета држава со која Европската унија или Енергетската заедница имаат склучено билатерален договор за взаемно признавање на гаранции за потекло и кое тело е членка на Европската асоцијација на тела за издавање на гаранции за потекло (АИБ) и/или договорна страна со која е потпишан билатерален договор за взаемно признавање на гаранции за потекло;

62. „трета држава“ е држава која не е членка на Европската Унија или договорна страна на Енергетската заедница;

63. „централно греење или централно ладење“ е дистрибуција на топлинска енергија во форма на пареа, топла вода или ладилен флуид, од централизирани или дистрибуирани извори на производство преку мрежа до повеќе градби или локации, за употреба, за загревање или ладење на простории или за индустриски процес и

64. „шумска биомаса“ е биомаса произведена во шумарството.

(2) Изразите употребени во овој закон, кои не се дефинирани во ставот (1) на овој член, го имаат значењето утврдено со Законот за енергетика (*) и Законот за енергетска ефикасност (*).

ГЛАВА II.

ПОЛИТИКА НА ОИЕ И ВИДОВИ ЕЛЕКТРОЦЕНТРАЛИ ШТО КОРИСТАТ ОИЕ

Национални задолжителни цели

Член 5

Националните задолжителни цели за определени периоди преземени со ратификуваните меѓународни договори и усогласени со националните стратешки и плански документи дел од енергетската политика на Републиката уредена со Законот за енергетика (*), кои се пресметуваат согласно со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон, се определуваат во Интегрираниот национален план за енергија и клима.

Пресметка на уделот на ОИЕ

Член 6

(1) Учеството на енергија произведена од обновливи извори во бруто финалната потрошувачка на енергија се пресметува како збир од:

1. бруто финална потрошувачка на електрична енергија од обновливи извори;
2. бруто финална потрошувачка на енергија од обновливи извори во секторот за греење и ладење и
3. бруто финалната потрошувачка на енергија од обновливи извори во секторот транспорт.

(2) Министерот за енергетика, рударство и минерални сировини (во натамошниот текст: министерот) со Правилник за начинот на пресметката на учеството на енергија произведена од обновливи извори во бруто финалната потрошувачка на енергија, ги пропишува:

1. начинот на пресметка на учеството на енергија од обновливи извори во бруто финалната потрошувачка на енергија;
2. начинот на пресметка на бруто финалната потрошувачка на енергија од обновливи извори;
3. начинот на пресметка на бруто финалната потрошувачка на енергија од обновливи извори во секторите греење и ладење;
4. начинот на пресметка на бруто финалната потрошувачка на енергија во секторот транспорт;
5. начинот на пресметка на енергијата произведена од хидроелектроцентрали и ветерни електроцентрали;
6. начинот на пресметка на влијанието на биогоривата, биотечностите и со нив споредливите биогорива врз емисиите на гасови со ефект на стакленичка градина и
7. начинот на пресметка на количината на енергија произведена од топлотни пумпи.

Мерење на потенцијалот на ветерна енергија

Член 7

(1) Ветерниот потенцијал за потребите на планирање, развој и изградба на електроцентрали кои користат ветерна енергија и се дел од Годишниот план за изградба на енергетски објекти се утврдува врз основа на директни мерења и/или врз основа на анализи и метеоролошки податоци, модели и други релевантни податоци.

(2) Директните мерења на потенцијалот на ветерната енергија од ставот (1) на овој член се вршат со издадено одобрение за мерење (во натамошниот текст: одобрение).

(3) За издавање на одобрение правното лице од ставот (4) на овој член поднесува барање до Министерството, кон кое ја приложува следнава документација:

1. известување дека е дел од ранг-листата на прифатени иницијативи дел од Годишниот план за изградба на енергетски објекти;

2. прелиминарна анализа изработена врз основа на очекувани резултати од мерењата во која се прикажуваат основните податоци за ветерната електроцентрала и

3. согласност со услови за градба издадена од Агенција за цивилно воздухопловство.

(4) Одобрението од ставот (2) на овој член го издава Министерството за енергетика, рударство и минерални сировини (во натамошниот текст: Министерството) на домашно или странско правно лице со подружница запишана во Централниот регистар на Република Северна Македонија, за период од една година од денот на издавање на одобрението.

(5) Министерот му издава одобрение на правното лице кое ги исполнува условите за добивање на одобрение утврдени со овој закон, прописите донесени врз основа на овој закон и со Законот за енергетика (*) во рок од 30 дена од денот на поднесувањето на барањето.

(6) Доколку подносителот не ги исполнува условите за добивање одобрение министерот во рокот од ставот (5) на овој член донесува решение со кое го одбива барањето.

(7) Процената на ветерниот потенцијал може да се врши и со IEC 61400-50-1 за метеоролошки мерен столб (мет столб), IEC 61400-50-2 за земјено базирани LiDAR/SODAR системи, IEC 61400-15-1 за погодност на локацијата и долгорочна проценка, MEASNET Evaluation of Site-Specific Wind Conditions за проценка на ветерниот потенцијал погодна за обезбедување проектно финансирање, калибрација согласно ISO/IEC 17025 и MEASNET и други меѓународно признати стандарди и методологии.

(8) Податоците и моделите што се користат за проценка на ветерниот потенцијал треба да се технички верификувани и соодветни за намената.

(9) Податоците и моделите од ставот (8) на овој член може да се користат самостојно или во комбинација со директните мерења за:

1. проценка на ветерниот потенцијал;
2. избор, споредба и рангирање на локации;
3. изработка на енергетски, технички и економски анализи и
4. подготовка на проектна документација за електроцентрали.

(10) Барањето од ставот (3) на овој член може да се поднесе и во електронска форма со употреба на средства за електронска идентификација преку Националниот портал за електронски услуги или преку посредник на административни услуги согласно прописите од областа на електронско управување и електронски услуги и од областа на електронски документи, електронска идентификација и доверливи услуги.

(11) Во случај на технички прекин на Националниот портал за електронски услуги или на Националната платформа за интероперабилност барањето од ставот (3) на овој член

може да се достави и во форма на електронски документ преку квалификувана електронска препорачана достава на електронската адреса на подносителот согласно прописите од областа на електронско управување и електронски услуги и од областа на електронски документи, електронска идентификација и доверливи услуги.

(12) Одобрението од ставот (5) на овој член и решението од ставот (6) на овој член може да се издаде и како електронски документ кој се доставува на корисничкиот профил на Националниот портал за електронски услуги или преку една точка за услуги согласно со закон.

(13) Против решението од ставот (6) на овој член може да се поведе управен спор пред надлежен суд.

(14) Формата и содржината на барањето од ставот (3) на овој член, видот на опремата, бројот на мерните столбови по површина, листата на дозволени извори на податоци, моделите и софтверски алатки за процена на ветерниот потенцијал, како и начинот на нивна примена, верификација и ажурирање и формата и содржината на одобрението од ставот (2) на овој член со Правилник за мерење на потенцијалот на ветерната енергија ги пропишува министерот.

Доставување на резултати од мерење и прибирање на податоци на потенцијалот на ветерната енергија

Член 8

(1) Правно лице носител на одобрението од членот 7 став (2) од овој закон најдоцна до 15 во тековниот месец за претходниот месец во рокот за кој е издадено одобрението, до Министерството доставува резултати од мерењето.

(2) На правното лице кое нема да ги достави резултатите од ставот (1) на овој член двапати во рокот за кој е издадено одобрението, со решение донесено од министерот му се одзема одобрението за мерење. Решението се донесува првиот нареден работен ден по истекот на рокот определен за доставата.

(3) Решението од ставот (2) на овој член може да се издаде и како електронски документ кој се доставува на корисничкиот профил на Националниот портал за електронски услуги или преку една точка за услуги согласно со закон.

(4) По истекот на рокот за кој е издадено одобрението носителот на одобрението е должен да продолжи со реализација за изградба на електроцентралата дел од Годишниот план за изградба на енергетски објекти, за која е издадено одобрението.

(5) Доколку по истекот на рокот за кој е издадено одобрението правното лице не ја продолжи реализацијата на проектот од ставот (4) на овој член, го губи правото да биде дел од Годишниот план за изградба на енергетски објекти, а доставените резултати од извршеното мерење се сопственост на Министерството.

(6) Правното лице дел од Годишниот план за изградба на енергетски објекти со издадено одобрение, кое не го реализира проектот согласно со Законот за енергетика (*), го губи правото на издавање на ново одобрение.

Видови на електроцентрали што користат ОИЕ

Член 9

Електроцентрали што користат ОИЕ за производство на електрична енергија се:

1. хидро електроцентрали;
2. ветерни електроцентрали;
3. фотонапонски електроцентрали;

4. термоелектроцентрали на биомаса;
5. термоелектроцентрали на биогаз;
6. геотермални електроцентрали;
7. електроцентрали кои користат други ОИЕ (биоразградлив отпад, депониски гас, гас од пречистителни станици) и
8. пумпно акумулациони хидроелектроцентрали и системите за складирање на енергија (производството на гас од електрична енергија, производство на водород од електрична енергија, др.), само за делот на произведената електрична енергија која е намалена за енергијата што се користи во режим на полнење односно пумпен режим или која се користи за производство на водород од електрична енергија.

ГЛАВА III. МЕРКИ ЗА ПОДДРШКА

Видови и цел на мерки за поддршка

Член 10

(1) Министерството во отворена, транспарентна, конкурентна, недискриминаторна и пазарна постапка, согласно овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон доделува мерки за поддршка повластена тарифа и пазарна премија.

(2) Мерките за поддршка од ставот (1) на овој член имаат за цел:

1. да овозможат интеграција на електричната енергија од обновливи извори на пазарот на електрична енергија, врз основа на пазарен принцип, без нарушување на пазарот и водејќи сметка за трошоците потребни за интеграција на електрична енергија од обновливи извори;
2. остварување на националните задолжителни цели;
3. да обезбедат стабилност на електроенергетскиот систем и
4. усогласеност со мерките за заштита на животната средина.

(3) Мерка за поддршката од ставот (1) на овој член се доделува по пат на јавен повик или постапка на јавно наддавање – аукција, за целата или за дел од инсталираната моќност на електроцентралата што користи ОИЕ.

(4) Повластен производител за електроцентрала што користи ОИЕ или за дел од нејзиниот инсталиран капацитет има право на еден вид на мерка за поддршка.

(5) Повластен производител кој користи мерка за поддршка за електроцентрала или за дел од нејзиниот инсталиран капацитет, кој користел или го раскинал договорот за доделување на мерка за поддршка нема право на доделување на повторно доделување на мерка за поддршка согласно овој закон.

Сигурност на мерките за поддршка

Член 11

(1) Мерката за поддршка се користи согласно со овој закон и условите определени со одлуката од членот 27 став (6) и членот 37 став (2) од овој закон.

(2) Условите од ставот (1) на овој член се предвидливи, стабилни, без можност за чести и понеповолни измени за повластените производители.

(3) Во случај кога условите определени во одлука од ставот (1) на овој член дозволуваат изменување на мерката, измената не смее да влијае негативно врз стекнатите права на користење на мерката за поддршка и не смее да ја загрози економската одржливост на проектите.

Тригодишен план и определување на квоти за доделување на мерки за поддршка

Член 12

(1) Заради исполнување на националните задолжителни цели од членот 5 од овој закон, во случај кога исполнувањето не е во согласност со динамиката на индикативната траекторија утврдена во Интегрираниот национален план за енергија и клима, Министерството, врз основа на утврденото отстапување, изработува предлог - тригодишен план за воведување на мерки за поддршка.

(2) Предлог - тригодишниот план од ставот (1) на овој член, Министерството го подготвува врз основа на проценка на долгорочното влијание на мерките за поддршка и потреба од воведување на мерки за поддршка од членот 13 став (1) од овој закон како и од јавните консултации спроведени со министерството надлежно во областа на животната средина и просторното планирање најдоцна до 30 јуни во тековната година. Јавните консултации се спроведуваат со учество на експерти од соодветната област, заинтересирани граѓански организации, други надлежни институции и органи и по завршувањето Министерството подготвува извештај со резиме од спроведениот консултативен процес.

(3) Тригодишниот план за воведување на мерки за поддршка (во натамошниот текст: тригодишен план) министерот го донесува најдоцна до 31 декември.

(4) Тригодишниот план од ставот (3) на овој член содржи:

1. индикативното време односно временски распоред за воведување мерки за поддршка за секоја година;
2. временска рамка односно планирање или распоред на спроведување на јавен повик или аукција;
3. очекуваниот капацитет и финансиски средства односно максималната поддршка што се очекува да се додели и
4. очекуваните технологии за кои се доделува мерка за поддршка.

(5) Владата согласно со тригодишниот план од ставот (3) на овој член на предлог на Министерството најдоцна до 31 јануари донесува одлука за определување на годишни квоти за мерка за поддршка или квоти за поединечни мерки за поддршка, видови на производствени технологии и инсталиран капацитет поединечно за секој вид технологија за тековната година.

(6) Квотите од ставот (5) на овој член се определуваат на начин кој обезбедува достапност во различните периоди на однапред дефинирани количини на енергија од ОИЕ во согласност со целите за декарбонизација, очекуваната достапност на флексибилни ресурси и сигурноста на електроенергетскиот систем по најниска цена за крајниот потрошувач, како и земајќи го предвид придонесот за постигнување на цели за декарбонизација со други мерки согласно закон.

(7) Нераспределените годишни квоти од ставот (5) на овој член може да се пренесат во квотата за наредниот јавен повик, наредната аукција или наредната година.

(8) За преносот на квотата од ставот (7) на овој член Владата на предлог на Министерството донесува одлука за доделување на нераспределените квоти.

(9) Тригодишниот план се објавува на веб-страницата на Министерството.

(10) За искористеноста и ефектите на мерките за поддршка доделени согласно ставовите (5) и (7) на овој член и за поднесените барања за продолжување на мерката за поддршка од членот 16 ставот (3) од овој закон Министерството до 31 март во тековната година за претходната година до Владата доставува годишен извештај, за информирање кој го објавува и на својата веб-страница.

Проценка на долгорочното влијание на мерките за поддршка

Член 13

(1) Министерството согласно Интегрираниот национален план за енергија и клима, Акцискиот план за спроведување на Интегрираниот национален план за енергија и клима, годишните планови за изградба на енергетски објекти и податоците од годишните извештаи од член 12 ставот (10) од овој закон, најдоцна до 30 јуни во текот на третата година од донесување на тригодишниот план од член 12 став (3) од овој закон подготвува проценка на долгорочното влијание на мерките за поддршка и потребата од воведување на мерки за поддршка за наредните три години, која ја доставува до Владата заради информирање.

(2) Потребата од воведување на мерките за поддршка за наредните три години се утврдува при подготовката на проценката од ставот (1) на овој член, врз основа на постигнато исполнување на националните задолжителни цели, спроведувањето на динамиката на индикативната траекторија од Интегрираниот националниот план за енергија и клима и поднесените иницијативи за изградба на енергетски објекти во тековната година согласно Законот за енергетика (*).

Техничка усогласеност и сертификација на опрема и системи за енергија од обновливи извори

Член 14

(1) Опремата и системите за производство, дистрибуција и пренос на енергија од обновливите извори може да користат мерка за поддршка доколку се сертифицирани согласно националните стандарди и европските стандардите за ОИЕ.

(2) По исклучок на ставот (1) на овој член опремата и системите за производство, дистрибуција и пренос на енергија од обновливите извори што не се сертифицирани, за да користат мерка за поддршка треба да ги исполнуваат техничките спецификации што ги пропишува министерот согласно со националните стандарди и европските стандарди за ОИЕ кои гарантираат безбедност, квалитет и усогласеност и кои се задолжителни за одреден вид опрема или систем, со цел да се избегне нивно попречување на правилното функционирање и слободно движење на стоки на внатрешниот пазар.

Доделување мерки за поддршка за електроцентрали кои користат ОИЕ

Член 15

(1) Мерките за поддршка од членот 10 став (1) од овој закон се доделуваат за електроцентрали кои се дел од Годишниот план за изградба на енергетски објекти донесен согласно со Законот за енергетика (*), што користат обновлив извор за производство на енергија и тоа за следниве ОИЕ:

1. соларна енергија;
2. ветерна енергија;
3. хидроенергија;
4. геотермална енергија;
5. енергија од биомаса;
6. енергија од депониски гас;
7. гас од постројки за прочистување на отпадни води и
8. енергија од биогаз.

(2) Мерки за поддршка не се доделуваат за:

1. електроцентралите во изградба или за постојни електроцентрали;
2. производство на електричната енергија во реверзибилни хидроелектроцентрали во пумпен режим на работа;
3. енергијата потрошена во складишта на енергија и електрична енергија складирана од самостојни постројки за складирање на енергија и
4. електрична енергија преземена од мрежата и потоа складирана и инјектирана од енергетските складишта.

(3) По исклучок на ставот (2) на овој член мерка за поддршка може да се додели за зголемениот дел од капацитетот на постојни електроцентрали на кои е спроведена реконструкција.

Времетраење на мерките за поддршка

Член 16

(1) Мерка за поддршка се доделува за период од 10 години, со можност за продолжување од најмногу пет години.

(2) Периодот на исплата на мерката за поддршка од ставот (1) на овој член започнува да тече од денот на првата исплата на повластената тарифа, односно пазарната премија, утврдени со договорот за повластената тарифа односно договорот за пазарната премија.

(3) За продолжување на мерката за поддршка корисникот најдоцна шест месеци пред истекот на рокот од ставот (1) на овој член, до Министерството поднесува барање.

(4) Министерството земајќи ги предвид исполнувањето на целите, финансиската оправданост, спроведувањето на активностите и постигнатите резултати, во рок од 30 дена од поднесеното барање од ставот (2) на овој член, спроведува проценка на ефикасноста и одржливоста на мерките за поддршка.

(5) По спроведената проценка од ставот (4) на овој член, Министерството подготвува извештај со предлог за продолжување на мерката за поддршка за одреден период и го доставува до Комисијата за заштита на конкуренцијата.

(6) Комисијата за заштита на конкуренцијата во рок од 15 дена од денот на доставувањето на предлогот од ставот (5) на овој член, дава мислење по предлогот согласно прописите за државна помош.

(7) Владата за предлогот од ставот (6) на овој член, за кој Комисијата за заштита на конкуренцијата има дадено позитивно мислење, донесува одлука за продолжување на мерката за поддршка.

(8) Средствата за продолжување на мерката за поддршка од ставот (7) на овој член се обезбедуваат од Буџетот на Република Северна Македонија и од други извори определени со овој закон.

(9) Формата и содржината на барањето од ставот (3) на овој член ги пропишува министерот.

Гаранција за учество во постапка за стекнување мерка за поддршка

Член 17

(1) За учество во постапка за стекнување на право на користење на мерка за поддршка согласно одредбите од овој закон како инструмент на обезбедување на сериозноста на понудата се доставува гаранција, во форма на банкарска гаранција, изразена во евра по MW инсталирана моќност на електроцентрала која користи ОИЕ.

(2) Понудите доставени без гаранција се отфрлат како неприфатливи.

(3) Гаранцијата од ставот (1) на овој член е непренослива, неотповиклива и безусловна, издадена во корист на Министерството, без право на приговор, наплатлива на прв повик, издадена од деловна банка која е регистрирана и која работи во Републиката согласно закон, со рок на важност за учесниците во постапката најмалку до завршување на јавниот повик, односно за повластените производители до завршување на рокот за којшто е доделена мерката, во кој не се вклучуваат настаните предизвикани од виша сила.

(4) Гаранцијата од ставот (1) на овој член не се доставува за електроцентрала која користи ОИЕ чија изградба се финансира од Буџетот на Република Северна Македонија, односно заем за кој се издава гаранцијата од страна на Републиката.

(5) Формата, содржината, износот, на условите за наплата, промена и враќање на гаранцијата од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот со Правилник за гаранција за учество во постапка за стекнување мерка за поддршка.

Овластената договорна страна

Член 18

(1) Правата и обврските на овластената договорна страна за мерката за поддршка повластена тарифа утврдени со овој закон ги извршува ОПЕЕ.

(2) ОПЕЕ со корисниците на мерките на поддршка склучува договор за:

1. откуп на електричната енергија од повластените производители кои користат повластена тарифа и

2. преземање на балансната одговорност за производството на повластените производители кои користат повластена тарифа.

(3) Владата, по предлог на Министерството назначува овластена договорна страна за мерката за поддршка на пазарна премија.

(4) Начинот на избор и назначување на овластената договорна страна од ставот (3) на овој член, како и начинот на промена на назначената овластена договорна страна се уредува со уредба која на предлог на Министерството ја донесува Владата.

Преземање на балансна одговорност

Член 19

(1) Производителите го прогнозираат производството на електрична енергија во електроцентралите кои користат ОИЕ согласно со Правила за регистрација за учество на пазар на електрична енергија и уредување на пазарот на билатерални договори и Правилата за пазар на балансна енергија согласно со Законот за енергетика (*).

(2) ОПЕЕ/Овластената договорна страна ја презема балансната одговорност за производството од повластените производители.

Повластен производител

Член 20

(1) Повластен производител се стекнува со правото на користење на мерка за поддршка согласно со одредбите од овој закон и прописите донесени согласно со овој закон.

(2) Правото за користење на мерката за поддршка се стекнува во постапка заснова на начелата на објективност, транспарентност и недискриминација.

(3) Статусот на повластен производител се стекнува со решение, донесено од министерот.

Пренос на статусот на повластен производител

Член 21

(1) Статусот на повластен производител може да се пренесе на друг енергетски субјект во случај на промена на сопственоста или статусна промена на носителот на проектот, под услов електроенергетскиот објект да продолжи да работи без промена на инсталираната моќност, технологијата, локацијата и другите технички карактеристики врз основа на кои е стекнат статусот.

(2) Статусот од ставот (1) на овој член се пренесува врз основа на важечка лиценца за вршење на енергетска дејност производство на електрична енергија или врз основа на пренос на постојната лиценца согласно со закон.

(3) За преносот на статусот на повластен производител од ставот (1) на овој член, се поднесува барање, кон кое се приложува следнава документација:

1. доказ за правниот статус на постојниот и новиот енергетски субјект;
2. доказ за правниот основ за пренос;
3. податоци и документација за електроенергетскиот објект, вклучително и технички карактеристики;
4. доказ за приклучок на електроенергетскиот објект на преносната или дистрибутивната мрежа;
5. изјава заверена на нотар за неизвршени промени во инсталираната моќност, технологијата, локацијата и другите технички карактеристики на објектот;
6. доказ за поседување на соодветна лиценца за вршење на енергетска дејност или акт за пренос на постојната лиценца;
7. договор за откуп на електрична енергија;
8. дозволи и согласности издадени од надлежни органи и
9. потврда од операторот на електропреносниот или електродистрибутивниот систем за приклучок и техничка усогласеност на објектот.

(4) Во рок од 30 дена од денот на поднесување на барањето од ставот (3) на овој член министерот издава решение за пренос на статусот на повластен производител, на барателот кој ги исполнува условите утврдени со овој закон и со прописите донесени врз основа на овој закон.

(5) Во случај кога документација од ставот (3) на овој член е некомплетна Министерството го известува подносителот на барањето и му определува рок од осум дена за комплетирање на документацијата.

(6) Доколку во рокот од ставот (5) на овој член подносителот не ја комплетира документација Министерството донесува решение за одбивање на барањето, а ако документацијата е комплетирана, во рокот од ставот (4) на овој член му издава решение за пренос на статус на повластен производител.

(7) Барањето и документацијата од ставот (3) на овој член може да се поднесе и во електронска форма со употреба на средства за електронска идентификација преку Националниот портал за електронски услуги или преку посредник на административни услуги согласно прописите од областа на електронско управување и електронски услуги и од областа на електронски документи, електронска идентификација и доверливи услуги.

(8) Во случај на технички прекин на Националниот портал за електронски услуги или на Националната платформа за интероперабилност барањето и документацијата од ставот (3) на овој член може да се достават и во форма на електронски документ преку квалификувана електронска препорачана достава на електронската адреса на подносителот согласно прописите од областа на електронско управување и електронски услуги и од областа на електронски документи, електронска идентификација и доверливи услуги.

(9) Решението од ставот (4) и (6) на овој член може да се издаде и како електронски документ кој се доставува на корисничкиот профил на Националниот портал за електронски услуги или преку една точка за услуги согласно закон.

(10) Против решението од ставот (9) на овој член со кое се одбива барањето може да се поведе управен спор пред надлежен суд.

(11) Министерот со правилник ја пропишува формата, содржината на барањето и видот на документацијата од ставот (3) на овој член.

Престанок на статусот на повластен производител

Член 22

(1) Статусот на повластен производител престанува со истекот на времето за кое е доделена мерката за поддршка.

(2) Статусот на повластен производител престанува и доколку:

1. решението за стекнување на статусот е донесено врз основа на невистинити, неточни или нецелосни податоци;

2. техничко–технолошките карактеристики на енергетскиот објект се измениле поради неисправно или несоодветно одржување, со што се нарушени условите врз основа на кои е стекнат статусот;

3. субјектот не ги исполнува обврските или условите утврдени со овој закон или прописите донесени врз основа на овој закон;

4. му е истечена или одземена лиценцата за вршење на енергетска дејност согласно со Законот за енергетика (*).

(3) Доколку настанат некои од причините за престанок на статусот на повластен производител од ставот (2) на овој член Министерството по службена должност или по предлог на друг надлежен орган, врз основа на писмено утврдени факти донесува решение за престанок на статусот на повластен производител.

(4) Против решението од ставот (3) на овој член може да се поведе управен спор пред надлежен суд.

Комисија за спроведување на постапка за доделување на мерка за поддршка

Член 23

(1) За спроведување на постапките за доделување на мерка за поддршка министерот формира Комисија (во натамошниот текст: Комисијата), составена од претседател и четири члена и нивни заменици, од кои три члена и нивни заменици се од редот на вработените во Министерството и два члена и нивни заменици се од редот на вработените во генералниот секретаријат на Владата. Претседател на Комисијата е член од вработените во Министерството.

(2) Членовите на Комисијата од ставот (1) на овој член се лица со стекнати најмалку 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен и најмалку пет години работно искуство во областа на енергетиката и/или јавните набавки.

(3) Во постапката за доделување мерка на поддршка повластена тарифа Комисијата ги врши следниве работи:

1. ги отвора и евидентира пристигнатите пријави;
2. врши проверка на комплетноста и подобноста на пријавите;
3. ги оценува пријавите согласно условите од членот 28 од овој закон и
4. изготвува извештај со предлог за избор на најповолни понудувачи.

(4) Во постапката на аукцијата, Комисијата ги извршува следниве работи:

1. отворање на понуди;
2. проверка на подобноста на понудувачите;
3. проверка на понудите од аспект на нивната исправност и исполнување на условите утврдени во јавниот повик и тендерската документација и
4. вреднување на понудите и составување на ранг-листа на понудувачи.

(5) Претседател односно член на Комисијата не смее да има непосредни или посредни интереси кои за време на работата на Комисијата, можат да доведат до конфликт на неговите лични или деловни интереси.

(6) Во случај на сомневање или постоење на судир на интереси согласно законот кој ја уредува областа на спречување на корупција и судирот на интереси, претседателот и членовите на Комисијата се должни да го информираат Министерството.

(7) Министерството во рок од пет дена од денот на утврдување на судирот на интереси од ставот (6) на овој член, определува друг претседател, односно член на Комисијата.

(8) На членовите на Комисијата за спроведување на аукцијата им следува месечен надоместок за извршената работа, во износ од една десетина од просечната месечна нето-плата исплатена во Републиката во претходната година, објавена од Државниот завод за статистика. Надоместокот се исплаќа за месеците во кои се спроведува аукцијата. Средствата за надоместокот се обезбедуваат од Буџетот на Република Северна Македонија.

Регистар на повластените производители на електрична енергија

Член 24

(1) Министерството во електронска форма води регистар и на својата веб-страница објавува ажурирана евиденција на повластени производители која содржи податоци за:

1. повластени производители на електрична енергија кои користат мерка за поддршка повластена тарифа;
2. активни повластени производители;
3. статусот на склучените договори за мерки за поддршка и
4. привремени повластени производители

(2) Формата, содржината и начинот на водење на регистарот од ставот (1) на овој член со правилник ги пропишува министерот.

Надомест во случај на ограничување на испораката од страна на операторот на системот

Член 25

(1) Повластен производител за електричната енергија што би можел да ја произведе или за произведената електрична енергија што не е преземена од операторот на системот поради привремено ограничување на испораката, заради сигурно и безбедно функционирање на електроенергетскиот систем има право на надоместок.

(2) Повластен производител со склучен договор за приклучување на мрежа кој не вклучува гаранции за непрекинлива испорака на енергија со оперативно ограничување, нема право на надоместокот од ставот (1) на овој член.

(3) Надоместокот од ставот (1) на овој член се определува во Правилата за определување на финансиски надоместок при редиспечирање одговорноста од неисполнување на обврските при доделувањето на преносните капацитети, во кои е содржана и методологијата за пресметка на финансиските последици при постапки за редиспечирање кои не се пазарно засновани и начинот на нивното надоместување согласно Законот за енергетика (*).

Финансирање на мерки за поддршка од средства за поддршка на користењето енергија од обновливи извори

Член 26

(1) Мерките за поддршка може да се финансираат од надоместок што го плаќаат крајните потрошувачи за користење на енергија од обновливи извори, како и од Буџетот на Република Северна Македонија.

(2) Надоместокот за мерките за поддршка на повластените производители се состои од надоместок за трошоците од мерката за поддршка повластена тарифа и надоместок за трошоците од мерката за поддршка пазарна премија.

(3) Надоместокот го плаќаат снабдувачите и трговците за најавените трансакции за крајна потрошувачка или крајните потрошувачи за најавени трансакции за сопствени потреби кога не набавуваат електрична енергија од снабдувачи или трговци регистрирани на пазарот на електрична енергија на големо.

(4) Снабдувачите и трговците или крајните потрошувачи од ставот (3) на овој член, надоместокот за мерките за поддршка на повластените производители се должни да го уплатат на посебна наменска сметка отворена кај ОПЕЕ и овластенената договорна страна во случај кога ОПЕЕ не е назначена за овластена договорна страна, врз основа на издадена месечна фактура од ОПЕЕ и овластената договорна страна.

(5) Снабдувачите и трговците надоместокот за мерките за поддршка на повластените производители ги наплаќаат од потрошувачите со кои имаат склучено договори за снабдување, односно продажба на електрична енергија.

(6) При утврдување на надоместокот од ставот (2) се земаат во предвид трошоците и приходите за спроведување на системот на мерки за поддршка што ги има ОПЕЕ и овластената договорна страна.

(7) Средствата од ставот (2) на овој член не претставуваат приход на ОПЕЕ и на овластена договорна страна и се користат исклучиво за исплата на повластените производители и за покривање на трошоците за спроведување на мерките за поддршка.

(8) ОПЕЕ, односно овластената договорна страна, е должен/а да води наменска сметка на која се уплаќаат средствата и од која се вршат исплати кон повластените производители.

(9) Владата на предлог на Министерството, со одлука може да определи дел од средствата од ставот (2) на овој член да се користат за финансирање на мерки за управување со побарувачката и оптимизација на потрошувачката на електрична енергија, во услови на пазарни нарушувања, зголемени или нестабилни цени, преоптоварување на системот или зголемена потреба од увоз, со цел намалување на потрошувачката во периоди на најголема потрошувачка, поттикнување користење во периоди на пониски цени и намалување на износот на фактурите, без нарушување на конкуренцијата помеѓу снабдувачите и трговците со електрична енергија.

(10) Начинот на утврдување, пресметка и исплата на надоместокот од ставот (2) на овој член, како и начинот на собирање и користење на средствата за мерките за поддршка, на предлог на Министерството ги пропишува Владата.

ГЛАВА IV. ПОВЛАСТЕНА ТАРИФА

Постапка за доделување на повластена тарифа

Член 27

(1) Повластена тарифа се доделува за мали електроцентрали или демонстрациони проекти во постапка спроведена од Министерството согласно со квотите определени со одлуката за распределба на годишни квоти од членот 12 став (5) од овој закон и одлуката за доделување на нераспределени годишни квоти од членот 12 став (8) од овој закон.

(2) Вредноста на повластената тарифа на предлог на Министерството со одлука ја утврдува Владата, како фиксна цена по kWh за секоја поединечна постапка, како фиксен износ по единица произведена електрична енергија (kWh) според видот на технологијата, инсталираниот капацитет, очекуваните производни карактеристики и пазарните услови.

(3) Министерството распишува јавен повик за доделување на повластена тарифа кој се објавува во „Службен весник на Република Северна Македонија“ и на веб-страницата на Министерството.

(4) Јавниот повик од ставот (3) на овој член трае 30 дена од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“ и содржи:

1. расположлива квота, видови на прифатливи технологии, максимален инсталиран капацитет на квалификувани електроцентрали и повластената тарифа што се применува во рамките на постапката;

2. рокот и начинот на доставување на гаранцијата од членот 17 од овој закон;

3. рокот и начинот на доставување на средствата за заштита на животната средина од членот 76 од овој закон;

4. условите за учество и квалификациските барања и потребната документација;

5. роковите за спроведување на постапката;

6. начинот на учество и поднесување на пријавите;

7. други потребни податоци за постапката согласно овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон и

8. вредноста на повластената тарифа утврдена со одлуката од ставот (2) на овој член.

(5) Комисијата од членот 23 од овој закон во рок од 15 дена од денот на завршување на јавниот повик подготвува извештај со предлог за избор на најповолни понудувачи и го доставува до министерот.

(6) Министерот во рок од 15 дена по доставување на извештајот и предлогот од ставот (5) на овој член донесува одлука за доделување на мерка на поддршка повластена тарифа, која се објавува на веб-страницата на Министерството.

(7) Повластена тарифа се пресметува и се исплаќа на месечно ниво.

(8) Доколку постапката за доделување повластена тарифа се спроведува за однапред определена локација за која е потребно закуп на земјиште во државна сопственост, односно користење на природно богатство, најповолниот понудувач закупот односно користењето го врши согласно со закон со кој се уредува закупот на земјиште во државна сопственост, односно користењето на природни богатства.

Услови за доделување на повластена тарифа

Член 28

(1) Повластената тарифа се доделува во транспарентна, недискриминаторска и конкурентна постапка, со примена на следниве услови:

1. техничката способност и изводливост на проектот во која е вклучено и соодветноста на предложената технологија, проценета врз основа на фазата на подготвеност на проектот, степенот на техничка разработеност, изборот и соодветноста на технологијата, можноста за приклучување на инфраструктура и остварливоста за реализација на планираните рокови за изградба и пуштање во употреба во утврдените рокови;

2. економска и финансиска способност на подносителот на пријавата за завршување на изградбата и управување со електроцентралата;

3. влијанието врз стабилноста и сигурноста на мрежа и снабдувањето за крајните потрошувачи, земајќи ја предвид локацијата на електроцентралата и можноста за приклучување на мрежата;

4. усогласеност со мерките за заштита на животната средина, за кои се обезбедува мислење од министерството надлежно за областа на животната средина и просторно планирање;

5. приклучување на електроцентралата на мрежата;

6. енергетска ефикасност на електроцентралата земајќи ја во предвид технологијата за производство и техничка усогласеност и сертификација на опрема и системите и

7. користење на примарните извори на енергија.

(2) Министерот во рок од пет работни дена од денот на објавување на одлуката од членот 27 став (6) од овој закон на понудувачот на кој му е доделена повластената тарифа му издава решение за стекнување на статус на повластен производител кој користи повластена тарифа и го запишува во регистарот од член 24 од овој закон.

(3) Начинот на спроведување на постапката за доделување на повластена тарифа, условите за учество, начинот на поднесување на понуди, квалификацијата, изборот и објавување на постапката за доделување на повластена тарифа на предлог на Министерството со уредба ги уредува Владата.

Договор за повластена тарифа

Член 29

(1) Повластениот производител кој користи повластена тарифа може за времетраењето на мерката за поддршка да склучи договор за повластена тарифа со ОПЕЕ, со кој се стекнува со правото на откуп на целокупната произведена електрична енергија и преземање на балансната одговорност од страна на ОПЕЕ.

(2) Договорот од ставот (1) на овој член се склучува во рок од 30 дена од донесување на решението од членот 28 став (2) од овој закон.

(3) За времето за кој е склучен договорот за повластена тарифа вредноста на повластената тарифа од јавниот повик од членот 27 став (4) точка 8 од овој закон и одлуката од членот 27 став (6) од овој закон не се менуваат.

(4) Договорот за повластена тарифа од ставот (1) на овој член особено содржи:

1. податоци за договорните страни и предмет на договор;

2. технологијата на производство и одобрената моќност на електроцентралата на повластениот производител;

3. местото на примопредавање на енергијата во системот;

4. права и обврски на договорните страни;

5. местото и начинот на мерење;

6. цената на повластената тарифа;

7. инструменти за обезбедување на договорните обврски;

8. обврски на ОПЕЕ/ овластената договорна страна во поглед на преземање на балансна одговорност;

9. обврски на повластениот производител во поглед на планирање на работата на електроцентралата;

10. датумот за почеток на исплата на повластената тарифа;

11. причини за раскинување на договорот;

12. начини за решавање на споровите и

13. други елементи од важност за договорот.

(5) Договорот за повластена тарифа од ставот (1) на овој член на предлог на Министерството, го одобрува Владата.

(6) Правата и обврските на договорните страни утврдени во склучениот договор за повластена тарифа од ставот (1) на овој член, се остваруваат од денот потпишување на договорот.

Откуп и продажба на електрична енергија од повластени производители кои користат повластена тарифа

Член 30

(1) Откупот на електричната енергија од повластен производител кој користи повластена тарифа го врши ОПЕЕ согласно со договорот за повластена тарифа од членот 29 од овој закон и Правилата за регистрација за учество на пазарот на електрична енергија и уредување на пазарот на билатерални договори, донесени согласно со Законот за енергетика (*).

(2) Трошоците на ОПЕЕ за откуп на електрична енергија произведена од повластените производители кои користат повластена тарифа и трошоците за балансирање кон операторот на електропреносниот систем, се надоместуваат од продадената електрична енергија од ставот (1) на овој член и од надоместокот за мерки за поддршка од членот 26 став (2) од овој закон.

ГЛАВА V. ПАЗАРНА ПРЕМИЈА

Пазарна премија

Член 31

(1) Производител на електрична енергија може да се стекне со мерка за поддршка пазарна премија во постапка на аукција спроведена согласно овој закон.

(2) Производителот од ставот (1) на овој член со пазарна премија може да се стекне за целиот или дел од инсталираниот капацитет на електроцентралата.

(3) Пазарна премија не се доделува за мала електроцентрала и демонстрациоен проект.

(4) Минималниот процент од инсталираниот капацитет на електроцентралата за кој се доделува пазарна премија го одредува Министерството во јавниот повик.

(5) Доколку пазарната премија е стекната за дел од капацитетот на електроцентралата, количината на електрична енергија за која се исплаќа пазарна премија се утврдува на начин на кој одобрениот процент од капацитетот се применува на вкупната произведена електрична енергија, испорачана во електроенергетскиот систем во точката на приклучување, изразена во MWh.

Одредување на највисоки цени за потребите на аукцијата за пазарни премии

Член 32

(1) Највисоката цена која може да биде понудена на аукцијата за доделување на пазарна премија и за секоја аукција одделно, се одредува со методологија за одредување на највисока цена за аукција за пазарна премија изработена согласно следниве критериуми:

1. инвестициски трошоци за изградба на електроцентралата што користи ОИЕ;
2. оперативни трошоци на електроцентралата што користи ОИЕ;
3. дисконтна стапка;
4. работен век на електроцентралата што користи ОИЕ;
5. коефициент на искористеност на електроцентралата што користи ОИЕ;
6. период на времетраење на мерките за поддршка;
7. планирано годишно производство на електрична енергија од електроцентралата што користи ОИЕ и
8. предвидената откупна цена на електричната енергија од електроцентралата што користи ОИЕ на референтната берза.

(2) Методологијата од ставот (1) на овој член ја пропишува министерот и се објавува и на веб-страница на Министерството.

Аукции за пазарни премии

Член 33

(1) Министерството, во согласност со квотите утврдени во одлуката за определување на годишни квоти од членот 12 став (5) од овој закон и/или одлуката за доделување на нераспределени квоти од член 12 став (8) од овој закон распишува јавен повик, за организирање на аукција за доделување на пазарни премии (во натамошниот текст: аукција).

(2) Аукцијата од ставот (1) на овој член може да се спроведува за одредени географски подрачја и/или за една или повеќе видови технологии на електроцентрали коишто користат обновливи извори на енергија, во зависност од можностите за приклучување и влијанието врз стабилноста на електроенергетскиот систем.

(3) На аукцијата можат да учесвуваат инвеститори чии проекти се дел од Годишниот план за изградба на енергетски објекти согласно Законот за енергетика (*).

(4) Аукцијата се спроведува во фаза на квалификација, наддавање и доделување на пазарна премија.

(5) За учество на аукциите инвеститорот од ставот (2) на овој член поднесува апликација по електронски пат преку јавно достапна платформа или Националниот портал за е-услуги согласно прописите од областа на електронско управување и електронски услуги, како и од областа на електронски документи, електронска идентификација и доверливи услуги, согласно утврденото во јавниот повик за секоја аукција.

(6) Владата, на предлог на Министерството, со Уредба за мерка за поддршка пазарна премија подетално ги пропишува:

1. начинот на спроведување на аукции;
2. содржината и формата на понудите;
3. начинот на заштита на содржината на понудата до нејзиното отворање;
4. времето на отворање на понудите;
5. објавувањето и формата на одлуките во постапката на аукција;

6. начинот на утврдување на исполнување на критериуми што задолжително мора да бидат содржани при спроведување на аукцијата;
7. правила за објавување на аукцијата;
8. рокови за спроведување на аукцијата;
9. критериуми за оценка на доставената документација;
10. моделот на договорот за пазарна премија;
11. начинот на пополнување на квотата, проширувањето на квотата во случај кога преостанатата квота е помала од капацитетот што го нудат подносителите на барања и
12. рангирањето на понудите на аукциите за неопределени локации.

Отпочнување аукција

Член 34

(1) Спроведувањето на аукцијата започнува со распишување на јавен повик од член 33 став (1) од овој закон, кој содржи:

1. информација за начинот на поднесување на документацијата;
2. електроцентрали кои можат да учествуваат како понудувачи;
3. расположливи квоти по тип на електроцентрали и инсталиран капацитет на електроцентрали што користи ОИЕ;
4. највисока цена на електричната енергија што понудувачот може да ја понуди на аукцијата;
5. начинот и формата на пријавување за учество на аукцијата;
6. документи кои се доставуваат со пријавата за учество на аукцијата;
7. критериуми за квалификација на понудувачите на аукцијата;
8. услови за квалификација и правила за наддавање на аукцијата согласно овој закон и подзаконските акти донесени согласно овој закон;
9. рокови за постапката;
10. условите и начинот за обезбедување на банкарска гаранција;
11. информација за правен лек во постапката на аукција;
12. минимален понуден капацитет по проект;
13. ограничување за поврзани понудувачи и проекти и
14. техничка усогласеност и сертификација на опремата и системите за енергија од обновливи извори.

(2) Јавниот повик се објавува во „Службен весник на Република Северна Македонија“ и на веб-страницата на Министерството и трае 15 дена од денот на објавување во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

(3) Министерството ја објавува аукцијата согласно уредбата од членот 33 став (6) од овој закон.

Фаза на квалификација

Член 35

(1) Комисијата од членот 23 од овој закон во фазата на квалификација ги одредува понудувачите кои ги исполнуваат следниве критериумите за учество:

1. енергетскиот објект да е дел од Годишниот план за изградба на енергетски објекти согласно Законот за енергетика (*) и
 2. да има доставено банкарска гаранција за учество во постапките.
- (2) Понудувачите на аукцијата кои не ги исполнуваат овие услови се одбиваат.

(3) За спроведувањето на квалификација за доделување пазарни премии, Комисијата од ставот (1) на овој член, води записник кој го потпишуваат претседателот и членовите на комисијата.

Фаза на наддавање

Член 36

(1) Во фазата на наддавање понудувачите одредени во фазата на квалификација од членот 35 од овој закон имаат право да наддаваат со понуди до пополнување на квотата на аукцијата, по критериумот на најниска понудена цена.

(2) По завршувањето на надавањето од ставот (1) на овој член, Комисијата од членот 23 од овој закон составува ранг-листа на понудувачи, која содржи податоци за рангирање на понудувачи од најниска до највисока цена и податоци за пополнување на квотите по истиот редослед.

(3) Понудувачот кој ќе понуди цена поголема од највисоката цена од членот 32 од овој закон, не влегува во ранг-листата од ставот (2) на овој член.

(4) Пазарна премија може да се додели за преостанатата квота согласно одлуката за доделување на нераспределената годишна квота од членот 12 став (8) од овој закон.

(5) Понудувач има право да ја одбие доделената пазарна премија од ставот (4) на овој член доколку преостанатата квота е помала од капацитетот на електроцентралата што понудувачот ја понудил.

(6) Во случај кога Владата донесува одлука за проширување на квотата за аукцијата, понудувачот чиј понуден капацитет на електроцентралата делумно влегува во квотата, по рангирањето на сите понуди, има право на пазарна премија за вкупниот понуден капацитет на електроцентралата само ако тоа проширување на маргиналниот дел од понудената инсталирана моќност изнесува најмногу 5% од вкупната квота за таа аукција.

Фаза на доделување на пазарна премија

Член 37

(1) Комисијата од членот 23 од овој закон во прилог на ранг-листа од членот 36 став (2) од овој закон подготвува извештај за спроведената фаза на наддавање кој го доставува до министерот.

(2) Министерот во рок од 15 дена по доставување на извештајот и ранг-листата од ставот (1) на овој член донесува одлука за доделување на мерка на поддршка пазарна премија, која се објавува на веб-страницата на Министерството.

(3) Во рок од пет работни дена од денот на објавување на одлуката од ставот (2) на овој член, министерот на понудувачот му издава решение за стекнување на статус на повластен производител кој користи пазарна премија и го запишува во регистарот од член 24 од овој закон.

(4) Понудувач кој не добил мерка за поддршка може да се поведе управен спор пред надлежн суд.

Договор за пазарна премија

Член 38

(1) Овластената договорна страна склучува договор за пазарна премија со повластениот производител од членот 37 став (3) од овој закон.

(2) Договорот се склучува во рок од 30 дена од денот на кога е побарано склучувањето од повластениот производител.

(3) Договорот од ставот (1) на овој член задолжително содржи одредби за:

1. податоци за договорните страни и нивните права и обврски;
2. предмет на договорот;
3. видот и одобрениот капацитет на електроцентралата од страна на повластениот производител;
4. постигнатата цена на аукцијата за пазарна премија;
5. референтната пазарна цена;
6. средства за обезбедување на исполнување на договорните обврски;
7. права и обврски на страните во однос на правото на преземање од страна на финансиерите на проектот;
8. инструменти за обезбедување на извршувањето на договорните обврски од страна на овластена договорна страна и од страна на повластениот производител;
9. основи за раскинување на договорот;
10. начин на решавање спорови;
11. одредби во случај на виша сила и
12. други елементи на договорот.

(4) Во случај кога во пресметковниот период, референтната пазарна цена е помала од постигнатата цена, овластената договорна страна е должна на повластените производители на електрична енергија да им ја плати позитивната пазарна премија во согласност со договорот за пазарна премија.

(5) Доколку во пресметковниот период, референтната пазарна цена е поголема од постигнатата цена, повластените производители на електрична енергија се должни на овластената договорна страна да и ја платат негативната пазарна премија во согласност со договорот за пазарна премија.

(6) Пазарната премија не се исплаќа на повластените производители за периоди во кои референтната пазарната цена е негативна.

Известување за спроведени постапки и проекти со доделени мерки за поддршка

Член 39

(1) За спроведените аукции за доделување на пазарна премија стекната врз основа на договор за пазарна премија и постапките за доделување на повластена тарифа Министерството до 31 март во тековната година за претходната календарска година подготвува извештај, кој најдоцна до 15 април го доставува до Владата на информирање и го објавува на својата веб-страница.

(2) Извештајот од ставот (1) на овој член може да содржи и податоци за статусот и степенот на развој на проектите за кои повластени производители стекнале право на поддршка во спроведените аукции за доделување на пазарна премија, односно на повластена тарифа.

ГЛАВА VI. ГАРАНЦИИ ЗА ПОТЕКЛО

Издавање на гаранција за потекло

Член 40

(1) Гаранција за потекло на електрична енергија издава ОПЕЕ.

(2) Гаранција за потекло се издава на производител на електрична енергија од обновливи извори кој нема статус на повластен производител, за електроцентралата изградена во Републиката.

(3) Гаранција за потекло за реверзибилни хидроелектроцентрали се издаваат за произведената електрична енергија од која се одзема енергијата потрошена во пумпниот режим за полнење.

(4) Гаранцијата за потекло не се издава за:

1. производство на електрична енергија во реверзибилна хидроелектроцентрала за делот од електричната енергија произведена во пумпен режим и

2. складирана електрична енергија за чие производство се користени необновливи извори на енергија.

(5) По исклучок од ставот (2) на овој член, ОПЕЕ издава гаранции за потекло за електрична енергија произведена од повластени производители кои користат повластена тарифа, што се пренесуваат на корисничката сметка на ОПЕЕ.

(6) ОПЕЕ ги продава гаранциите за потекло од ставот (5) на овој член согласно член 43 став (7) од овој закон и собраните средства ги пренесува на посебна наменска сметка кои се користат за финансирање на системот на мерки за поддршка, од членот 26 овој закон.

(7) ОПЕЕ не смее да поседува лиценца и не може да биде вклучен во вршење на енергетските дејности производство, снабдување или трговија со електрична енергија.

(8) Гаранција за потекло се издава само на енергетска постројка регистрирана во Регистарот на гаранции за потекло од членот 48 од овој закон.

(9) Гаранцијата за потекло се издава за произведената нето количина на електрична енергија измерена на местото на приклучување на електроцентралата која користи обновливи извори.

(10) Произведената нето-количина на електричната енергија од ставот (9) на овој член се пресметува со одземање на електричната енергија искористена за сопствена потрошувачка и електричната енергија набавена од друг извор од произведената бруто количина електрична енергија.

(11) Гаранцијата за потекло се издава само еднаш со стандардна големина од 1 MWh произведена електрична енергија од обновливи извори, која е произведена за кумулативен период од најмногу шест месеци, сметано од последниот ден кога завршило производството на електричната енергија за кое се бара гаранција за потекло.

(12) ОПЕЕ не смее да издава повеќе од една гаранција за потекло за единица произведена електрична енергија.

(13) Гаранцијата за потекло е со важност од 12 месеци, сметано од денот на последното производство на количината на електрична енергија за која се бара гаранција за потекло.

Постапка на издавање на гаранции за потекло

Член 41

(1) За издавање на гаранции за потекло се поднесува барање до ОПЕЕ.

(2) Барањето за издавање на гаранција за потекло од ставот (1) на овој член се поднесува во рок од шест месеци од последниот ден од периодот на производство на електрична енергија за кој се бара гаранцијата за потекло, но не подоцна од 15 март во тековната година, за електричната енергија произведена во претходната година.

(3) Кон барањето од ставот (1) на овој член, барателот доставува доказ дека е уплатен надоместокот за издавање на гаранции за потекло, утврден со тарифник кој го донесува ОПЕЕ.

(4) По поднесеното барање и уплатениот надоместок од ставовите (1) и (3) на овој член, ОПЕЕ од операторот на електропреносниот систем, операторот на електродистрибутивниот систем или од операторот на затворениот електродистрибутивен систем ги обезбедува податоците за вкупно произведената електрична енергија изразена во kWh која барателот ја предал во мрежата, за периодот за кој се бараат гаранции.

(5) Операторот на електропреносниот, електродистрибутивниот односно затворениот електродистрибутивен систем на кој е приклучен објектот за кој се издава гаранција за потекло е должен на ОПЕЕ да му достави податоци за производството на електрична енергија.

(6) Во рок од 10 дена од денот на поднесувањето на барањето ОПЕЕ му ја издава гаранцијата за потекло на производителот на електрична енергија кој ги исполнил условите за издавање на гаранции за потекло.

(7) Со денот на издавањето, барателот станува носител на гаранцијата за потекло.

(8) Доколку од поднесеното барање за издавање на гаранции за потекло и обезбедената документација и податоците ОПЕЕ утврди дека има потреба од дополнителни податоци или појаснувања на податоците, за тоа го известува барателот во рок од 10 дена од денот на приемот на барањето. Во известувањето ги наведува дополнителните податоци и документи, односно појаснувањата кои барателот треба да ги достави до ОПЕЕ.

(9) ОПЕЕ во рок од 10 дена од приемот на дополнителните податоци и документи, односно појаснувањата од ставот (8) на овој член донесува решение за издавање на гаранција за потекло односно за одбивање на барањето доколку утврди дека не се исполнети условите за издавање во кое се наведува и причината за одбивањето.

(10) Операторот на електропреносниот, електродистрибутивниот односно затворениот дистрибутивен систем на кој е приклучен енергетскиот објектот што користи ОИЕ е должен, на барање на производителот на електрична енергија, да издаде потврда дека е обезбедено мерење на производството на електрична енергија.

(11) Формата и содржината на барањето од ставот (1) на овој член, се уредува со Правилата за администрирање на гаранции за потекло на електрична енергија од членот 49 од овој закон.

Гаранции за потекло за гас

Член 42

(1) Гаранција на потекло за гас се издава на барање на производител на гас од обновливи извори, вклучително и гасовити обновливи горива од небиолошко потекло и биометан, а снабдувачот ја користи за докажување на уделот или количината на енергија од обновливи извори во својот енергетски микс пред крајните потрошувачи, на објективен, транспарентен и недискриминаторен начин.

(2) Гаранцијата за потекло од ставот (1) на овој член не се издава за:

1. делот од понудениот енергетски микс за комерцијални цели без систем за индивидуално следење на потрошувачот, доколку такви понуди постојат, каде што снабдувачот може да користи преостанатата комбинација на извори на енергија како резидуален микс за тој потрошувач и

2. за производител кој користи мерки за поддршка согласно со овој закон.

(3) Доколку со договор или пазарна понуда на снабдувачот, крајниот корисник користи гас од водород или од мрежа, вклучително и гасовити обновливи горива од небиолошко потекло и биометан, телото надлежно за издавање е должно да обезбеди дека поништените гаранции за потекло соодветствуваат на карактеристиките на мрежата преку која е извршено снабдувањето.

(4) Владата, на предлог на Министерството назначува тело надлежно за издавање на гаранции за потекло на гас.

(5) Начинот на избор и назначување и условите кои треба да ги исполни телото од ставот (4) на овој член се уредуваат со уредба која на предлог на Министерството ја донесува Владата.

(6) Начинот на пресметка и прикажување на учеството на гас преку мрежа на природен гас или водород, вклучително и гасовити обновливи горива од небиолошко потекло и биометан на сите видови извори на енергија во продадената електрична енергија со правилник за гаранции за потекло на гас ги пропишува министерот.

Систем за гаранции за потекло

Член 43

(1) ОПЕЕ воспоставува и одржува електронски систем за издавање, пренос, трансфер, активирање и поништување на гаранции за потекло, кој обезбедува точност, доверливост и заштита од злоупотреби.

(2) Постапките за издавање, пренесување, трансфер, активирање и поништување на гаранциите за потекло ОПЕЕ ги спроведува согласно со стандардот CEN – EN 16325.

(3) ОПЕЕ врши издавање, преносот, трансфер, активирање и поништување на гаранциите за потекло.

(4) Секоја гаранција за потекло која не е активирана, истекува најдоцна 18 месеци од денот на издавање на гаранцијата за потекло.

(5) ОПЕЕ воспоставува и одржува електронски систем за аукциско тргување на издадените гаранции за потекло.

(6) По барање на корисниците на регистарот, ОПЕЕ спроведува аукциско тргување на гаранциите за потекло.

(7) ОПЕЕ спроведува аукциска продажба и за гаранциите за потекло добиени од повластените производители од членот 40 став (5) од овој закон.

(8) Правила за аукциското тргување со гаранциите за потекло ги изработува ОПЕЕ.

Содржина на гаранцијата за потекло

Член 44

Гаранцијата за потекло на електрична енергија произведена од обновливи извори ги содржи следниве податоци:

1. датум на издавање;
2. назив на Телото - издавач на гаранции за потекло на државата во која е издадена гаранцијата за потекло;
3. назив, седиште и идентификациски број на субјектот за носителот на гаранцијата за потекло;
4. локација, инсталирана моќност и вид на технологија на електроцентралата;
5. регистарски код на електроцентралата во која е произведена електричната енергија за која се издава гаранцијата за потекло и
6. единствен реден број на гаранцијата за потекло.

Пренос на гаранции за потекло

Член 45

(1) Гаранциите за потекло се преносливи и се продаваат независно од произведената електрична енергија за која се издадени.

(2) Гаранцијата за потекло може да се пренесе во текот на нејзината важност од носителот на гаранцијата на производител, трговец и/или снабдувач со електрична енергија (во натамошниот текст: корисник на Регистарот на гаранции за потекло) за периодот на важност на гаранцијата за потекло, за што корисникот на Регистарот на гаранции за потекло по извршениот пренос, станува носител на гаранцијата.

(3) Преносот на гаранциите за потекло се врши по поднесено барање од страна на корисникот на Регистарот на гаранции за потекло до ОПЕЕ, во електронска форма, кое содржи и изјава за согласност за преносот дадена од носителот на гаранцијата за потекло од ставот (2) на овој член.

(4) Телото - издавач на гаранции за потекло нема да ја евидентира промената на носителот во Регистарот на гаранции за потекло, доколку при обезбедувањето на податоци и документација добие:

1. известување во електронска форма од Тело – издавач на гаранции за потекло на друга држава дека е започната постапка за признавање на истата гаранција во таа држава или

2. податоци дека носителот на гаранцијата за потекло е потрошувач на електрична енергија или

3. податоци дека носителот на гаранцијата за потекло е корисник на Регистарот на гаранции за потекло кој продава електрична енергија на потрошувачи и предметната гаранција претставува доказ за учеството на електричната енергија од обновливи извори во енергијата што ја продава.

(5) Доколку од поднесеното барање за пренос на гаранција за потекло од ставот (3) на овој член и од обезбедената документација и податоци од ставот (4) на овој член, ОПЕЕ утврди дека се исполнети условите за пренос на гаранцијата за потекло, во рок од 10 дена од денот на поднесувањето на барањето, издава гаранција за потекло во која се наведува новиот носител и ја евидентира промената на носителот во Регистарот на гаранции за потекло.

(6) Во случај кога ОПЕЕ од поднесеното барање за пренос на гаранцијата за потекло и обезбедената документација и податоци, утврди дека има потреба од дополнителни податоци или појаснување на податоците, за тоа го известува барателот во рок од 10 дена од денот на приемот на барањето и во известувањето ги наведува дополнителните податоци и документи, односно појаснувањата коишто барателот треба да ги достави до ОПЕЕ.

(7) ОПЕЕ во рок од 10 дена од приемот на дополнителните податоци и документи, односно појаснувањата донесува решение за одбивање на барањето во кое се наведува причината за одбивање или ја пренесува гаранцијата на потекло.

Активирање и поништување на гаранции за потекло

Член 46

(1) Активирање на гаранциите за потекло се врши по поднесено барање за активирање од страна на корисникот на Регистарот на гаранции за потекло до ОПЕЕ, во електронска форма преку регистарот на гаранции за потекло.

(2) Во барањето од ставот (1) на овој член корисникот на регистарот на гаранции за потекло ја наведува количината на гаранцијата за потекло која сака да биде активирана како и крајниот корисник на активираните гаранции за потекло.

(3) Активирањето на гаранциите за потекло од ставот (2) на овој член се евидентира во Регистарот на гаранции за потекло.

(4) Гаранцијата за потекло се поништува од ОПЕЕ и се евидентира во Регистарот на гаранции за потекло доколку:

1. е добиено известување од Телото – издавач на гаранции за потекло на друга држава дека гаранцијата за потекло е запишана во соодветен регистар на гаранции за другата држава или

2. издадената гаранција за потекло била издадена врз основа на погрешни податоци наведени во барањето или погрешни податоци за измерената количина на електрична енергија за која се однесува гаранцијата за потекло или

3. носителот на гаранцијата за потекло доставил барање за поништување на гаранцијата за потекло.

(5) Во случајот од ставот (4) точка 1 на овој член, ОПЕЕ пред поништувањето на гаранцијата за потекло го известува Телото – издавач на гаранции за потекло на другата држава во чиј регистар на гаранции е запишана предметната гаранција за потекло и носителот на гаранцијата.

Признавање на гаранции за потекло издадени во други држави

Член 47

(1) Гаранција за потекло издадена од Тело – издавач на гаранции за потекло на држава членка на Европската унија или договорна страна на Енергетска заедница, ОПЕЕ ја признава со примена на начелото на реципроцитет и со упис во Регистарот од членот 48 од овој закон.

(2) За признавање и упис на гаранцијата за потекло од ставот (1) на овој член се поднесува барање од страна на носител на гаранција за потекло до ОПЕЕ.

(3) Носителот на гаранцијата за потекло кон барањето од ставот (2) на овој член, доставува и доказ за уплатен надоместокот за признавање на гаранции за потекло, согласно со тарифникот на ОПЕЕ.

(4) ОПЕЕ може да го одбие барањето од ставот (2) на овој член доколку од содржината на гаранцијата за потекло не може да се утврди нејзината точност, доверливост и веродостојност, или доколку е издадена од страна на тело кое што не е член на Европската асоцијација на тела за издавање на гаранции за потекло (АИБ).

(5) Во случај на одбивање на признавање на гаранција за потекло од ставот (4) на овој член, ОПЕЕ без одлагање ги известува Министерството, Секретаријатот на Енергетската заедница доколку се работи за договорна страна на Енергетска заедница и Европската комисија доколку се работи за држава членка на Европската унија и ги наведува причините за одбивањето.

(6) При одбивање на барањето од ставот (4) на овој член ОПЕЕ го зема предвид мислењето на Секретаријатот на Енергетската заедница односно на Европската комисија и во случај на неприфаќање на мислењето, доставува писмено образложение за причините за неприфаќањето.

Регистар на гаранции за потекло

Член 48

(1) ОПЕЕ води Регистар на гаранции за потекло на електрична енергија произведена од обновливи извори, во кој се евидентираат сите издадени, пренесени, трансферирани, активирани и поништени гаранции за потекло.

(2) Регистарот на гаранции за потекло се води во електронска форма.

(3) Регистарот на гаранции за потекло особено ги содржи следниве податоци:

1. назив, седиште, единствен матичен број на корисникот на регистарот на гаранции за потекло и контакт информации на носителот на лиценцата за производство, трговија и снабдување на електрична енергија;

2. единствениот регистарски код на електроцентралата од Регистарот од членот 88 од овој закон;

3. локација, инсталирана моќност и вид на технологија на електроцентралата во која се произведува електричната енергија;

4. почетниот и крајниот датум на периодот на производство на електрична енергија за кој се однесува гаранцијата за потекло;

5. измерените количини предадена електрична енергија во мрежата според податоците добиени од операторот на електропреносниот систем или операторот електродистрибутивниот систем;

6. единствен реден број на гаранцијата за потекло;

7. податоци за извршениот пренос на гаранцијата, корисникот на регистарот на гаранции за потекло или производителот;

8. податоци за признаените гаранции за потекло од други држави;

9. податоци за гаранции за потекло кои се истечени и

10. податоци за активирани или поништени гаранции за потекло.

(4) Регистарот од ставот (1) на овој член е јавно достапен на веб-страницата на ОПЕЕ.

Правила за администрирање на гаранции за потекло

Член 49

ОПЕЕ изработува правила за администрирање на гаранциите за потекло на електрична енергија согласно со овој закон и правилата на Европското здружение на организации кои издаваат гаранции за потекло, со кои се уредува начинот на регистрација на корисниците на гаранции за потекло, формата и содржината на барањето за признавање и упис на гаранции за потекло, содржината и формата на договорите со корисниците, евиденцијата на гаранциите за потекло и други прашања поврзани со издавање, пренос, трансфер, активирање и поништување на гаранциите за потекло.

Пресметка на уделот на енергија од обновливи извори во вкупната продадена електрична енергија

Член 50

(1) Снабдувачот со електрична енергија ја прикажува на неговите потрошувачи структурата на вкупно продадената електрична енергија согласно националниот резидуален микс, каде произведената енергија од обновливи извори ја докажува со активирани гаранции за потекло издадени од ОПЕЕ или признати и запишани гаранции за потекло согласно член 47 став (1) од овој закон.

(2) Електричната енергија произведена од обновливи извори, за која производителот ги продал гаранциите за потекло одвоено од произведената електричната енергија за која се издадени, не може да се прикаже како енергија произведена од обновливи извори.

(3) Пресметка на националниот резидуален микс, со кој се прикажува структурата на електричната енергија продадена во Републиката чија структура на потекло не е докажана со гаранции за потекло врши ОПЕЕ.

(4) Пресметката на уделот на сите видови извори на енергија во продадената електрична енергија на потрошувачите и снабдувачите се врши согласно со податоците од националниот резидуален микс од ставот (5) на овој член и правилникот од ставот (6) на овој член.

(5) Начинот на пресметка и роковите за објава на националниот резидуален микс како и начинот на пресметка и роковите за достава на податоците за резидуалниот микс снабдувач со електрична енергија до неговите потрошувачи се пропишуваат со Правилникот од ставот (6) на овој член. ОПЕЕ го објавува националниот резидуален микс на својата веб-страница.

(6) Начинот на пресметка и прикажување на уделот на сите видови извори/енергенти на енергијата во продадената електрична енергија на потрошувачот, како и начинот на контрола на пресметката на предлог на ОПЕЕ, со Правилник го пропишува министерот.

ГЛАВА VII ПОТРОШУВАЧ-ПРОИЗВОДИТЕЛ, КОЛЕКТИВЕН ПОТРОШУВАЧ ПРОИЗВОДИТЕЛ НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА ОД ОИЕ И ЗАЕДНИЦА НА ОИЕ

Потрошувач - производител на електрична енергија од ОИЕ

Член 51

(1) Статус на потрошувач-производител на електрична енергија од ОИЕ (во натамошниот текст: потрошувач-производител) стекнува потрошувач кој:

1. извршил приклучување на електроцентралата на внатрешните електрични инсталации на објектот на кој што има сопственост или право на користење и
2. ги регулирал односите со договор склучен со соодветниот оператор на системите за пренос или дистрибуција на електрична енергија и снабдувач.

(2) Потрошувач-производител, самостојно или преку агрегатор, има право да:

1. произведува обновлива енергија, во која се вклучува и производството за сопствена потрошувачка, да ја складира произведена електрична енергија од ОИЕ и да го продава вишокот произведена електрична енергија од ОИЕ преку ППА договор, договор за снабдување, пресметка, порамнување и откуп на енергија од обновливи извори со снабдувач на електрична енергија, без дискриминаторни или непропорционални процедури и надоместоци за користење на соодветните системи;
2. инсталира и управува со системи за складирање на електрична енергија во комбинација со инсталации што произведуваат електрична енергија од обновливи извори за сопствена потрошувачка, без да подлежи на двојни надоместоци, како и надоместок за мрежарина за складирана електрична енергија што останува во нивните простории;
3. ги задржи правата и обврски како краен потрошувач и
4. добие надоместок, кој може да биде и мерка за поддршка, за произведената електрична енергија од обновливи извори што ја инјектираат во мрежата, на начин што ја одразува пазарната вредност на електричната енергија и ја зема во предвид нејзината долгорочна вредност за мрежата и животната средина.

(3) Одобрената максимална моќност согласно решението за приклучување на соодветната мрежа на електроцентралата што користи ОИЕ на потрошувач-производител не може да биде поголема од инсталираната моќност на потрошувачот.

(4) Инсталациите со кои произведува или складира електрична енергија на потрошувач - производител, се сметаат за внатрешни инсталации на потрошувач-производител.

(5) Потрошувач-производител може да користи мерка за поддршка на начин и во постапка утредена со овој закон.

(6) На потрошувач-производител за произведената електрична енергија од обновливи извори што останува во просториите на потрошувачот-производител му се наплатуваат пропорционални надоместоци, доколку:

1. за произведената електрична енергија користи мерка за поддршка, до степен до кој нема влијание на економската одржливост на проектот и на стимулативниот ефект на поддршката;

2. електричната енергија се произведува во инсталации со вкупен инсталиран капацитет поголем од 30 kW или

3. вкупниот удел на постројките за производство на електрична енергија од обновливи извори за сопствени потреби надминува 8% од вкупната инсталирана моќност на електрична енергија на ниво во Републиката и ако со анализа на трошоците и придобивките спроведена од Регулаторната комисија за енергетика, водни услуги и управување со комунален отпад (во натамошниот текст: Регулаторна комисија за енергетика) на отворен, транспарентен и недискриминаторен начин, се докаже дека производителите-потрошувачи, самостојно или преку агрегатор, произведуваат енергија од обновливи извори во која е вклучена и енергијата за сопствена потрошувачка, ја складираат и ја продаваат преку склучени ППА договори, договорите за снабдување, пресметка, порамнување и откуп на електрична енергија од обновливи извори помеѓу потрошувач-производител и снабдувач и договори за меѓусебна трговија, ја доведуваат до значително непропорционално оптоварување на долгорочната финансиска одржливост на електроенергетскиот систем или не го поттикнуваат постигнувањето на економично воведување обновлива енергија, кое со преземање други мерки не може да се минимизира.

(7) Надоместокот од ставот (6) од овој член не се наплаќа на потрошувач-производител кој произведената електрична енергија од ОИЕ ја користи за сопствени потреби.

(8) Инсталацијата на потрошувачот-производител може да биде во сопственост на трето лице или да биде управувана од трето лице, под услов третото лице за потребите на поставување, управување, и одржување да постапува исклучиво по упатствата и во корист на потрошувачот-производител.

(9) Третото лице од ставот (8) на овој член не се смета за потрошувач-производител на енергија од обновливи извори.

(10) Министерот во Правилникот за потрошувач-производител на електрична енергија од ОИЕ ги пропишува видот и максималната инсталирана моќност на електроцентралата, максималната инсталирана моќност на складиштето на електрична енергија, формата и содржината на договор за снабдување, пресметка, порамнување и откупна електрична енергија помеѓу потрошувачот - производител и снабдувачот со електрична енергија, видот на податоците, начинот на доставување на податоците, како и содржината и начинот на водење на регистарот од членот 59 став (1) од овој закон, начинот на пресметка на вредноста на вишокот на електричната енергија произведена од потрошувачот - производител и начинот на пресметка на вредноста на вишокот на електричната енергија предадена во електродистрибутивната мрежа, како и пресметковниот период.

Договор за снабдување, пресметка, порамнување и откуп на електрична енергија од обновливи извори помеѓу потрошувач-производител и снабдувач

Член 52

(1) Потрошувачот - производител за произведената електрична енергија од обновливи извори со снабдувач со електрична енергија, може да склучи договор за снабдување, пресметка, порамнување и откуп на електричната енергија од обновливи извори.

(2) Со договорот од ставот (1) на овој член се уредува:

1. снабдувањето со електрична енергија од обновливи извори;

2. пресметката на произведената и потрошената електрична енергија од обновливи извори;

3. периодот на порамнувањето на меѓусебните побарувања и обврски и

4. откупот на вишокот произведена електрична енергија од обновливи извори.

(3) Периодот за порамнувањето од став (2) точка 3 на овој член е една година и се врши најдоцна до 1 април во тековната година за претходната година.

(4) Откупот на вишокот на произведена електрична енергија од став (2) точка 4 на овој член снабдувачот со електрична енергија го врши согласно член 55 став (1) од овој закон.

Активни потрошувачи на електрична енергија од обновливи извори

Член 53

(1) Домаќинствата, малите и средни претпријатија и јавните институции како активни потрошувачи, учествуваат во споделување на електричната енергија од обновливи извори на транспарентен, недискриминаторен, конкурентен и економичен начин.

(2) Активните потрошувачи од ставот (1) на овој член може да споделуваат електрична енергија од обновливи извори меѓу себе со склучени меѓусебни договори (во натамошниот текст: договор за споделување на електрична енергија) или преку правно лице под услов споделувањето на енергија да не претставува нивна примарна дејност и да имаат инсталирано паметни системи за мерење на електрична енергија.

(3) Активните потрошувачи од ставот (1) на овој член за споделување на електричната енергија можат да назначат трета страна како организатор кој за целите на споделувањето може да ги дава следниве услуги:

1. да подготвува и известува за договорите од ставот (2) на овој член, за споделување на енергија со други субјекти во кои спаѓаат снабдувачи и оператори на соодветните систем за електрична енергија и за аспектите поврзани со тарифите, надоместоците и други трошоци;

2. да обезбедува поддршка за управување и балансирање;

3. да склучува договори и фактурирање на активните потрошувачи, кои учествуваат во споделување на енергија и

4. инсталација и работа, вклучувајќи мерење и одржување на објектот за производство или складирање на електрична енергија од обновливи извори.

(4) Организаторот од ставот (3) на овој член или друго лице може да поседува или управува со објект за складирање или производство на обновлива енергија до 6 MW, без да се смета за активен потрошувач, освен ако е еден од активните потрошувачи кои учествуваат во споделувањето на енергија.

(5) Организаторот од ставот (3) на овој член е должен на активните потрошувачи што го назначиле да им обезбеди недискриминаторски услуги, под транспарентни цени и јасно утврдени услови за користење на услугите. Активните потрошувачи кои учествуваат во споделување на енергија:

1. имаат право да ја добијат споделената електрична енергија предадена во мрежата намалена од нивната вкупна мерена потрошувачка во временски интервал не подолг од периодот за порамнување согласно Законот за енергетика (*);

2. ги задржуваат своите права и обврски како крајни потрошувачи;

3. немаат обврска да добивање лиценца за снабдување со електрична енергија доколку електричната енергија од обновливи извори се дели помеѓу домаќинства со инсталиран капацитет до 10 kW за единечни домаќинства и до 50 kW за повеќестанбени блокови;

4. имаат пристап до доброволни модели на договори со фер и транспарентни услови за споделување на енергијата;

5. во случај на спор со други учесници во договорот за споделување на електрична енергијата имаат право на правна заштита согласно закон;

6. не се предмет на неправеден и дискриминаторски третман од страна на учесниците на пазарот и

7. ги известуваат операторите на соодветните системите за електрична енергија и нивните снабдувачи на електрична енергија за договорите за споделување на електрична енергија индиректно или преку организатор на споделување на енергија.

(6) Во споделување на електрична енергија може да учествуваат и ранливите потрошувачи и потрошувачите погодени од енергетска сиромаштија.

(7) Владата, на предлог на Министерството со програма за заштита на ранливи потрошувачи донесена согласно со Законот за енергетика (*) може да воведо мерки за поддршка или квота за учество на овие категории на потрошувачи во споделување на енергија.

(8) Операторите на соодветните системи за електрична енергија на месечно ниво ги следат, собираат и потврдуваат податоците за мерење од споделената електрична енергија со крајните потрошувачи и учесниците на пазарот, воспостават соодветните информациски системи и како контакт-точка ги регистрираат договорите за споделување на електрична енергија, примаат информации за мерните точки, промените во локацијата и учеството, ја потврдуваат пресметката на јасен, транспарентен и навремен начин и објавуваат практични информации за споделување на енергија.

Право на приоритетен пристап на потрошувач-производител

Член 54

(1) Операторот на електродистрибутивниот, затворениот електродистрибутивен или операторот на електропреносниот систем приоритетно ја преземаат во системот електричната енергија произведена од потрошувачот-производител, со исклучок на случаите кога е нарушена сигурноста во снабдувањето.

(2) Операторите од ставот (1) на овој член се должни да постават двонасочно броило на местото на примопредавање на електричната енергија од обновливи извори, кое овозможува одвоено мерење на испорачаната и преземена електрична енергија.

(3) Операторите од ставот (1) на овој член се должни до снабдувачот и Министерството, до 10-ти во месецот за претходниот месец, да достават часовномесечни податоци за количината на преземена, предадена и произведена електрична енергија во електроцентра на потрошувач-производител.

(4) Потрошувачот-производител заради проверка на исправноста, подесување на заштитни уреди, замена, одржување и исклучување на уредите е должен на операторите од ставот (1) на овој член да им дозволи и овозможи пристап до мерните уреди и до местото на поврзување.

Начин на пресметка на преземена и предадена електричната енергија од потрошувач - производител

Член 55

(1) Пресметката на преземената и предадена електрична енергија од потрошувачот-производител се врши на еден од следниве начини и тоа преку:

1. нето мерење, за електроцентрали со инсталирана моќност до 10 kW;
2. нето пресметка, за електроцентрали со инсталирана моќност од 10 kW до 70 kW;

3. комерцијална шема на снабдување, за електроцентрали кои користат ОИЕ со инсталирана моќност поголема од 50 kW.

(2) Пресметката се врши врз основа на податоците од членот 54 став (3) од овој закон, со примена на цените на снабдувачите согласно временската рамка на преземање и испорака на електричната енергија.

(3) Пресметката на надоместокот за користење на соодветниот систем за потрошувач-производител се врши согласно цените утврдени со правилници и методологи за формирање на цени и тарифи за регулирани енергетски дејности пренос и дистрибуција на електрична енергија, земајќи ги предвид количините на преземена и испорачана електрична енергија.

(4) Начинот на пресметка на преземената и предадена електрична енергија од потрошувачот-производител од ставот (1) точка 1 на овој член на овој член се врши со одделни мерења и евидентирања на електричната енергија испорачана во мрежата и електричната енергија преземена од мрежата во текот на пресметковниот период. Вишокот испорачана електрична енергија се признава како енергетски депозит кој се користи за намирување на идни разлики во наредните пресметковни периоди, додека негативната нето-разлика претставува основа за фактурирање согласно договорот за снабдување, пресметка, порамнување и откуп на електрична енергија од обновливи извори помеѓу потрошувач-производител и снабдувач. Пресметката се врши месечно, а финалната годишна пресметка се врши до 1 април во тековната година за претходната година, при што евентуалниот вишок се откупува по договорена цена без дополнителни мрежни и други надоместоци, со првенствено намирување на постојните обврски, а исплата на преостанатиот износ во рок од 30 дена од извршената годишна пресметка.

(5) Одделно мерење претставува начин на мерење на електричната енергија кај кој електричната енергија испорачана во електроенергетската мрежа од потрошувачот-производител и електричната енергија преземена од електроенергетската мрежа се евидентираат одделно, без нивно меѓусебно нетирање.

(6) Снабдувачот ја презема балансната одговорност за мерното место на потрошувачот-производител.

(7) Потрошувач-производител со инсталирана моќност на електроцентрала поголема од 300 kW доставува дневен распоред на предадена енергија до снабдувачот и операторот на електродистрибутивниот или затворениот електродистрибутивен систем и ги сноси трошоците за дебаланс.

(8) ОПЕЕ ги утврдува трошоците за дебаланс, согласно единичните цени на дебаланс за сите часови во пресметковниот период согласно Законот за енергетика (*).

Мерење на електрична енергија од страна на операторот на системот

Член 56

(1) Операторот на системот на кој е приклучен енергетскиот објект на потрошувачот-производител врши мерење на количината на предадена и преземена електрична енергија на местото на приклучокот кон електропреносниот или електродистрибутивниот систем.

(2) Покрај мерењата од ставот (1) на овој член операторот на системот на кој е приклучен енергетскиот објектот на потрошувачот-производител дополнително врши мерење или проценка на произведената електрична енергија на местото на приклучокот на постројката за производство и на инсталацијата за потрошувачка на електрична енергија.

(3) Операторот на системот од ставот (1) на овој член е должен најдоцна петтиот ден во тековниот месец за претходниот месец да ги достави податоците за мерење до снабдувачот и ОПЕЕ.

Нето-пресметка

Член 57

(1) Со нето - пресметката паричната вредност на вишокот на електрична енергија испорачана од потрошувачот-производител се користи како депозит за намалување на сметките во следните периоди.

(2) Основата за месечна нето - пресметка е нето - разликата помеѓу вредноста на испорачаната и вредноста на преземената електрична енергија.

(3) Доколку потрошувачот-производител преземе повеќе енергија отколку што испорачал, ја плаќа разликата според договорената цена.

(4) Во случај кога испорачаната електрична енергија е поголема, разликата се пренесува како паричен депозит во корист на потрошувачот - производител.

(5) Финансискиот депозит се пресметува како производ на вишокот и договорената цена, намалена за 5%.

(6) Депозитот се користи во периоди кога преземената електрична енергија ја надминува произведената електрична енергија.

(7) Надоместокот за поттикнување на ОИЕ се пресметува врз основа на нето - разликата од пресметковниот период.

Мерење на електрична енергија од страна на операторите на системите

Член 58

(1) Операторот на соодветниот систем на кој е приклучен објектот на потрошувачот-производител ја мери количината на предадена и потрошена електрична енергија кај потрошувачот-производител на местото на приклучување на објектот на потрошувачот-производител на преносниот или дистрибутивниот систем и врши мерење или проценка на произведената електрична енергија на местото на приклучување на објектот за производство на електрична енергија и инсталациите за потрошувачка на електрична енергија на потрошувачот-производител.

(2) Операторот на соодветниот систем од ставот (1) на овој член месечно доставува до снабдувачот со електрична енергија и ОПЕЕ податоци за мерењето на местото на приклучување на објектот на потрошувачот-производител.

Регистар на потрошувачи-производители кои користат ОИЕ и проценка на нивното производство

Член 59

(1) Операторот на електродистрибутивниот, затворениот електродистрибутивен и операторот на електропреносниот систем водат регистар на потрошувачи-производители приклучени на електродистрибутивниот, затворениот електродистрибутивен или електропреносниот систем, во електронска форма и најдоцна до 1 март во тековната година за претходната година до Министерството доставуваат податоци за вкупната количина на преземана, предадена и произведена електрична енергија во електроцентра на потрошувач-производител.

(2) При доставување на податоците од ставот (1) на овој член се почитуваат прописите од областа на заштита на личните податоци.

(3) Формата, содржината и начинот на водење на регистарот од ставот (1) на овој член со Правилник ги пропишува министерот.

Колективен потрошувач-производител

Член 60

(1) Најмалку два потрошувачи-производители од категоријата домаќинства и комерцијалните субјекти согласно со Законот за енергетика (*), кои се наоѓаат во иста зграда или повеќе станбените блокови на објекти за станбено домување, кој е станбен комплекс можат да дејствуваат како колективен потрошувач-производител.

(2) Потрошувачите од ставот (1) на овој член, кои дејствуваат како колективен потрошувач-производител своите меѓусебни односи ги уредуваат со договор, во кој, меѓу другото е вклучен и соодветниот удел во моќноста и производството од електроцентралата на секој потрошувач поединечно како и назначувањето на претставник на колективниот потрошувач-производител.

(3) Потрошувачите од ставот (1) на овој член, кои дејствуваат како колективен потрошувач-производител, ги имаат истите права од членот 51 став (2) од овој закон и меѓусебно да договараат споделување на обновливата енергија произведена на нивната локација или на повеќе нивни локации, без оглед на надоместоците за користење на соодветните системи и другите трошоци, такси, давачки и даноци што се применуваат за секој потрошувач-производител на ОИЕ.

(4) Начинот за пресметка на инсталираната моќност на електроцентралата што користи ОИЕ на потрошувачот-производител и други права од членот 51 став (2) од овој закон се применуваат и на индивидуалниот потрошувач-производител кој дејствува колективно.

(5) Снабдувачот и претставникот на колективниот потрошувач-производител од ставот (2) на овој член склучуваат договор, со кој се уредуваат правилата за распределба и периодот за распределба на електричната енергија.

(6) Потрошувачите кои дејствуваат како колективен потрошувач-производител ги задржуваат своите права и обврски како потрошувачи, а операторот на електродистрибутивниот систем е должен да не го спречува нивното учество во колективното производство со неоправдани или дискриминаторни услови и постапки.

(7) Електроцентрала која користи ОИЕ за сопствена потрошувачка на колективен потрошувач-производител се приклучува на електродистрибутивната мрежа преку посебен приклучок на соодветното мерно место.

(8) Мерните места на потрошувачите кои учествуваат во колективното производство и мерното место на електроцентралата за сопствена потрошувачка се опремени со паметен систем за мерење на електрична енергија.

(9) Вкупната моќност на електроцентралата на колективен потрошувач-производител, не смее да биде поголема од збирот на одобрената приклучна моќност на потрошувачи од ставот (1) на овој член кои дејствуваат колективно.

(10) Снабдувачот врши распределба на произведената електрична енергија помеѓу потрошувачите-производители кои дејствуваат колективно.

(11) Видот и начинот на пресметка на обврските на колективен потрошувач - производител, како и правата и обврските на снабдувачите во врска со договорите за снабдување со електрична енергија склучен со потрошувачи-производители кои дејствуваат колективно, ги пропишува операторот на електродистрибутивниот систем.

Заедница на ОИЕ

Член 61

(1) Заедница на ОИЕ може да:

1. произведува, користи, складира и продава електрична енергија од обновливи извори, и да склучува договори за купопродажба на електрична енергија од обновливи извори;

2. ја распределува произведената електрична енергија од обновливи извори добиена од производните постројки на заедницата на ОИЕ меѓу своите членови во согласност со меѓусебните договори и

3. учествува на пазарот на електрична енергија, самостојно или преку агрегатор со склучен договор за агрегација согласно Законот за енергетика (*).

(2) Условите за добивање лиценца за вршење енергетска дејност производство на електрична енергија или складирање на електрична енергија, правата и обврските на носителите на лиценца, пристапот и приклучувањето на соодветната преносна или дистрибутивната мрежа и плаќањето на надоместоци за пристап и приклучување и користење на соодветната мрежа, како и за регистрација и учество на соодветниот пазар на енергија, утврдени во Законот за енергетика (*) се применуваат и на заедницата за ОИЕ.

Потрошувачи како членови на заедница на ОИЕ

Член 62

(1) Крајните потрошувачи, во кои се вклучени и домаќинствата, имаат право да учествуваат во заедници на ОИЕ.

(2) Потрошувачите кои се дел од заедницата на ОИЕ ги задржуваат своите права и обврски како потрошувачи и не смеат да бидат предмет на неоправдани или дискриминаторни услови и постапки, кои би го спречиле нивно учество во заедницата, а доколку се правни лица, производството и продажбата на електрична енергија не смее да биде нивна примарна дејност.

(3) Заради олеснување на преносот на енергија во рамките на заедниците за ОИЕ операторот на електродистрибутивниот систем воспоставува соработка со заедниците на ОИЕ.

(4) Заедницата на ОИЕ може да се стекне со статус на повластен производител на енергија од обновливи извори на енергија и со право на мерки за поддршка за производство на електрична енергија согласно со овој закон.

„ППА договор“

Член 63

(1) Производител на електрична енергија од обновливи извори може под пазарни услови да склучи ППА договор со крајни потрошувачи и снабдувачи.

(2) Со договорот од ставот (1) на овој член не смеат да се утврдуваат одредби што претставуваат несразмерни или дискриминаторски ограничувања, кои го попречуваат неговото склучување или извршување.

ГЛАВА VIII КОРИСТЕЊЕ НА ЕНЕРГИЈАТА ОД ОБНОВЛИВИТЕ ИЗВОРИ ВО СЕКТОРОТ ЗА ГРЕЕЊЕ И ЛАДЕЊЕ

Учество на енергија од обновливи извори во вкупната потрошувачка на енергија за греење и ладење

Член 64

(1) Учеството на ОИЕ во вкупната потрошувачка на енергија за греење и ладење се прикажува во индикативни процентни поени, пресметани како годишен просек од вкупната потрошувачка на енергијата во секторот за греење и ладење, за период определен во Интегрираниот национален план за енергија и клима.

(2) Годишниот просек од ставот (1) на овој член се утврдува врз основа на податоци за референтниот и тековниот период.

(3) Доколку зголемувањето на годишниот просек од ставот (1) на овој член не е постигнат Владата, на предлог на Министерството, може со одлука да го утврди степенот на исполнување на националните задолжителни целиво секторот греење и ладење, на еден од следниве начини:

1. во пресметката може да ја вклучи отпадна топлина од греење и ладење најмногу до 40% од од вкупната цел за годишно зголемување на годишниот просек;

2. да утврди дека е исполнето просечното годишно зголемување ако надминува 60% од индикативните вредности утврдени во Интегрираниот национален план за енергија и клима;

3. да утврди дека е исполнето 50% од годишниот пораст доколку учеството изнесува повеќе од 50%, а најмногу 60% од од индикативните вредности утврдени во Интегрираниот национален план за енергија и клима;

4. во пресметката може да се вклучи електричната енергија од обновливи извори што се користи во секторот греење и ладење до најмногу 0,4 процентни поени, под услов ефикасноста на системот за греење и ладење да е поголема од 100% при што просечното годишно зголемување се зголемува за половина од енергијата изразена во процентни поени и

5. да ја земе во предвид исплатливоста на имплементација на одредени решенија во ретко населени средини со мал број на жители.

(4) Доколку со одлуката од ставот (3) на овој член и со мерките од член 65 став (2) од овој закон не се постигнат целите односно годишниот просек Министерството го известува Секретаријатот на енергетската заедница со Интегрираниот национален енергетски и климатски извештај за напредокот на статусот на реализација на Интегрираниот националниот план за енергија и клима согласно Законот за енергетика (*).

Мерки за зголемување на учеството од обновливи извори во секторот греење и ладење

Член 65

(1) Министерството, заради зголемување на учеството ОИЕ во секторот греење и ладење може со одлука да утврди листа на мерки и да назначи енергетски субјекти, јавни или стручни и образовни институции за спроведување на мерките. Одлуката се објавува на веб-страницата на Министерството.

(2) За постигнување на годишниот просек од членот 64 ставот (1) од овој закон Министерството може да донесе програма за зголемување на уделот на обновливи извори во секторот греење и ладење, која вклучува најмалку две од следниве мерки:

1. физичко вклучување на енергија од обновливи извори како мешавина од енергенти или отпадна топлина и ладење во изворите на енергија и горива што се испорачуваат за греење и ладење;

2. инсталирање на високоефикасни системи за греење и ладење од обновливи извори во згради, поврзување на згради со ефикасни системи за централно греење и ладење или користење на енергија од обновливи извори или отпадна топлина и ладење во индустриски процеси на греење и ладење;

3. обезбедување на институционална поддршка и градење на капацитети на органите на државна управа и надлежните институции и единиците на локална самоуправа за процена на потенцијалот за локално греење и ладење од обновливи извори и за планирање, спроведување и советување за проекти и инфраструктура за енергија од обновливи извори;

4. развивање на механизми за намалување на ризикот и на инвестициските трошоци за проекти за греење и ладење од обновливи извори и отпадна топлина и ладење, во кои се вклучуваат и можности за здружување на помали проекти и интегрирање на помали проекти во програми за енергетска ефикасност и реконструкција на згради согласно Законот за енергетска ефикасност (*);

5. промовирање договори за купување обновлива енергија за греење и ладење за комерцијални потрошувачи и колективни мали потрошувачи со еднаква или помала од 30 kW инсталирана проектирана топлинска моќност;

6. замена на фосилни горива, системи за греење кои не се компатибилни со обновливи извори или програми за постепено укинување на фосилните горива;

7. спроведување на проекти за греење и ладење од обновливи извори во соработка со единиците на локална самоуправа;

8. промовирање на производството на биогаз и негово намешување во гасната мрежа наместо користење за производство на електрична енергија;

9. промовирање на интеграција на технологијата за складирање на топлинска енергија во системите за греење и ладење;

10. промовирање на системи за централно греење и ладење од обновливи извори, вклучувајќи ги и заедниците за ОИЕ преку шеми и мерки за поддршка согласно Законот за енергетска ефикасност (*);

11. други мерки кои придонесуваат за инсталирање на опрема за греење и ладење од обновливи извори и развој на енергетските мрежи за снабдување на зградите и индустриските капацитети со енергија од обновливи извори за греење и ладење и

12. замена на големи топлотни пумпи со цел модернизација на системот за централно греење заради постигнување на економичност во однос на други решенија и за мали и средни топлински пумпи за даватели на примарна социјална услуга во единици на локална самоуправа во кои немаат централно греење.

(3) При донесувањето на програмите и спроведувањето на мерките од ставот (2) на овој член, Министерството обезбедува достапност до сите корисници во која се вклучени и ранливите потрошувачи утврдени согласно со Законот за енергетика (*).

(4) Заради следење на исполнувањето на мерките од одлуката од ставот (1) на овој член назначените енергетски субјекти, јавни или стручни и образовни институции за спроведување на мерките најдоцна до 31 март во тековната година за претходната година до Министерството поднесуваат извештај, кој содржи:

1. вкупната испорачана количина на енергија за греење и ладење;
2. вкупната количина на обновлива енергија потрошена за греење и ладење;
3. количината на отпадна топлина и потрошена енергија за греење и ладење;
4. учеството на ОИЕ и отпадната топлина во вкупната количина на енергија потрошена за греење и ладење и
5. видот на обновливиот извор на енергија.

Информации за уделот на ОИЕ во централниот систем за греење и ладење

Член 66

(1) Снабдувачот на топлинска енергија е должен информациите за учеството на ОИЕ и нивото на енергетска ефикасност на централниот систем за греење и ладење, да ги објави во фактурите на потрошувачите и на својата веб-страница.

(2) Информациите за уделот на енергија од обновливи извори се изразуваат како процент од бруто-финалната потрошувачка на енергија во греење и ладење доделена на потрошувачите на даден систем за централно греење и ладење, вклучувајќи информации за тоа колку енергија се троши за да се испорача една единица топлина до потрошувачот или крајниот потрошувач.

Постапка и услови за поврзување

Член 67

(1) Производител на топлинска енергија од обновливи извори е должен да обезбеди испорачаната топлинска енергија да ги задоволува барањата за квалитет, доверливост на снабдувањето и заштита на животната средина утврдени со техничките прописи и потребниот степен на енергетска ефикасност на производниот капацитет.

(2) Начинот и условите за приклучување на производителите и потрошувачите на постојниот дистрибутивен систем се пропишуваат од операторот на дистрибутивниот системот за централно греење во мрежните правила со топлинска енергија донесени согласно Законот за енергетика (*) по претходно одобрување од Регулаторната комисија за енергетика.

Услуги за балансирање

Член 68

(1) Операторот на електродистрибутивниот систем, односно затворениот електродистрибутивен систем на секои четири години, односно најдоцна до 31 декември во текот на четвртата година, во соработка со операторите на системите за дистрибуција на топлинска енергија вршат процена на потенцијалот на системите за централно греење од аспект на економичност во однос на други решенија, што вклучува обезбедување балансирање и други системски услуги за управување преку побарувачката и складирање на вишокот на електрична енергија од обновливи извори.

(2) На барање на Министерството, операторите од ставот (1) на овој член спроведуваат дополнителна процена на потенцијалот на системите од аспект на економичност во однос на други решенија за кои постојат значајни промени во технолошките решенија, пазарните услови или правната рамка кои можат суштински да влијаат врз исплатливоста, одржливоста или техничката реализираност на предвидените системи, или кога постои можност од идни проекти за кои е потребна процена на развој на топлинската инфраструктура.

(3) Процената од ставовите (1) и (2) на овој член операторите на соодветните системи за дистрибуција на топлинска енергија ја доставуваат до Министерството во рок од 15 дена по завршување на процената.

(4) Министерството по доставената процена од ставот (3) на овој член може да донесе програма од членот 65 став (2) од овој закон.

ГЛАВА IX КОРИСТЕЊЕ НА ЕНЕРГИЈА ОД ОБНОВЛИВИ ИЗВОРИ ВО СЕКТОРОТ ТРАНСПОРТ

Учеството на енергијата од обновливи извори во бруто - финалната потрошувачка на енергија во секторот транспорт

Член 69

(1) Учеството на енергијата од обновливите извори во бруто-финалната потрошувачка на енергија во секторот транспорт и мерките за постигнување на уделот се уредува со Интегрираниот национален план за енергија и клима.

(2) При пресметка на уделот од ОИЕ во бруто финалната потрошувачка на енергија во секторот транспорт, за ОИЕ се сметаат:

1. течните и гасовити горива од небиолошко потекло кои се користат во транспортот и нивното користење во транспортот како меѓупроизвод за производство на:

- конвенционални течни и гасовити горива или
- биогорива, доколку намалувањето на емисиите на стакленички гасови што се постигнува со употреба на обновливи горива од небиолошко потекло не се вклучува во пресметката на заштедите на емисии на стакленички гасови од биогоривата;

2. биогазот и

3. горивата од рециклиран јаглерод.

(3) Бруто финалната потрошувачка на енергија од обновливи извори во секторот транспорт се пресметува како збир од сите количини на биогорива, биогаз и обновливи горива од небиолошко потекло, електрична енергија од ОИЕ и водород од ОИЕ што се користат за енергетски цели во секторот за транспорт, вклучително и горивата што се испорачани директно во резервоарите на пловни објекти во езерски сообраќај.

(4) Носителите на лиценца за трговија на големо со сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и горива за транспортот и носителите на лиценци за производство на горива за транспорт со намешување на нафтени деривати и биогорива согласно Законот за енергетика (*) (во натамошниот текст: трговци со горива) учествуваат во остварување на задолжителните цели на ОИЕ во секторот транспорт.

(5) Начинот за пресметување на минималните удели на обновлива енергија во секторот за транспорт и видот на суровините од кои се произведува биогаз за транспорт и напредните биогорива од ставот (2) на овој член ги пропишува министерот со правилник.

(6) За потребите за изработка на правилникот од ствот (5) на овој член Министерството соработува со министерството надлежно од работите од областа на земјоделството.

(7) Владата на предлог на Министерството може да донесе одлука со која се:

1. ослободуваат трговците со горива кои испорачуваат електрична енергија, односно обновливи горива од небиолошко потекло наменето за употреба во транспортот, кои се усогласени со минималниот удел на напредни биогорива и биогаз;

2. утврдуваат различни обврски за трговци со горива или обврски за различни видови на горива, при што се земаат во предвид количините, енергетската содржина или емисиите на стакленички гасови;

3. утврдуваат различни обврски за трговци со горива во зависност од транспортниот сектор, при што за секој сектор може да определи посебен начин на исполнување на обврската.

(8) Начинот на постапување на трговците со гориво за остварување и следење на учеството на ОИЕ во секторот транспорт се уредуваат со уредба која на предлог на Министерството ја донесува Владата.

(9) Со Уредбата од ставот (8) на овој член се уредуваат:

1. остварувањето на учеството на обновливите извори на енергија во секторот транспорт;

2. начинот на исполнување на обврските;

3. мерките за остварување на учеството на ОИЕ во секторот транспорт;

4. начинот на ставање на горивото од ставот (3) на овој член во промет и електричната енергија од обновливи извори за управување со моторни возила,

5. начинот на известување за остварувањето на учеството на ОИЕ во секторот транспорт и

6. други прашања во врска со остварување на учеството ОИЕ во секторот транспорт.

(10) Министерството води Регистар за трговци со гориво, во кој се внесуваат и податоци за остварувањето на учеството на ОИЕ во секторот транспорт на годишно ниво.

(11) Формата и содржината на регистарот од ставот (10) на овој член се пропишува со правилникот од ставот (5) на овој член.

Квалитет на биогорива

Член 70

(1) Биогоривата и биотечностите кои се пласираат на пазарот треба да ги исполнуваат барањата за квалитет утврдени со Уредбата за квалитетот на течните горива согласно Законот за енергетика (*) и техничките и другите прописи поврзани со складирањето на биогоривата.

(2) Квалитетот на биометанот кој се пласира на пазарот ги пропишува министерот со Правилник за квалитетот на биометан.

(3) Биогоривата кои се пласираат на пазарот освен барањата за квалитет на течните горива и техничките и другите прописи за складирањето од ставот (1) на овој член треба да ги исполнуваат и критериумите за одржливост и намалување на емисиите на стакленички гасови согласно овој закон.

(4) Исполнувањето на критериумите за одржливост го верифицира акредитирано правно лице согласно закон.

Посебни правила за биогорива, течни биогорива и горива од биомаса со низок ризик за индиректна промена на употребата на земјиштето

Член 71

(1) Уделот на биогорива и биотечности, како и на горива од биомаса, кои се користат во секторот транспорт, а се произведуваат од култури за храна и храна за животни се утврден со Интегрираниот национален план за енергија и клима.

(2) За постигнување на уделот од учеството на енергијата од обновливи извори во секторот транспорт, во бруто финалната потрошувачка на енергија и поттикнување на употребата биогорива, течни биогорива и горива од биомаса со низок ризик за индиректна промена на употребата на земјиштето, произведени од култури за храна и храна за животни во секторот транспорт, се применуваат посебни правила со кои се обезбедува нивна одржливост.

(3) Министерството во соработка со министерството надлежно од областа на земјоделството и министерството надлежно од областа на животната средина ги изработува посебните правила од ставот (2) на овој член за производство на биогорива, биотечности и горива од биомаса произведена од житни култури за исхрана на луѓето и храна за животни и ги објавува на својата веб-страница.

Соработка, размена и следење на податоците за течните и гасовити горива

Член 72

(1) Заради намалување на ризикот од повеќекратно пријавување на еден податок за одржливоста и карактеристиките на горивата, вклучувајќи ги емисиите на стакленички гасови во текот на нивниот животен циклус, Министерството соработува и разменува податоци за доброволните шеми со системите на договорни страни на Енергетската заедница и на државите членки на Европската унија, како и со акредитираните тела за верификација од членот 75 став (3) од овој закон.

(2) Трговците на гориво најдоцна во 15-ти во тековниот месец за претходниот месец ги доставуваат до Министерството податоците и информациите потребни за проверка на исполнувањето на условите за остварување на учеството на енергија од обновливи извори во секторот транспорт кои се внесуваат во Регистарот од членот 69 став (10) од овој закон.

(3) Во случај на сомневање за злоупотреба или злоупотреба на податоците, Министерството го известува Секретаријатот на Енергетската заедница и договорните страни на Енергетската заедница, а доколку се работи за земја членка на Европската унија, ја известува Европската Комисија и државата членка на Европската Унија.

(4) Министерот со правилникот од членот 69 став (5) од овој закон го пропишува начинот на одржување и достапноста, видот на податоци и начинот на нивно доставување од трговците со гориво.

ГЛАВА X.

КРИТЕРИУМИ НА ОДРЖЛИВОСТ И НАМАЛУВАЊЕ НА ЕМИСИИТЕ НА СТАКЛЕНИЧКИ ГАСОВИ ОД БИОГОРИВА, БИОТЕЧНОСТИ И ГОРИВА ОД БИОМАСА

Критериуми на одржливост и критериуми за намалување на емисиите на стакленички гасови

Член 73

(1) Биогоривата, биотечностите и горивата од биомаса кои се пуштаат во промет и кои се пресметуваат во уделот на енергијата произведена од обновливи горива, треба да ги исполнуваат критериумите за одржливост и критериумите за намалување на емисиите на стакленички гасови, утврдени со закон и правилникот од членот 69 став (5) од овој закон.

(2) Воспоставувањето на критериумите за одржливост и критериумите за намалување на емисиите на стакленички гасови има за цел намалување на емисиите на стакленички гасови од употребата на биогорива и биотечности и употребата на горива од биомаса, зачувување на земјоделските, шумските и природните екосистеми со висока биолошка вредност, избегнување на индиректната пренамена на видот на земјиштето, намалувањето на влијанието врз заштитените подрачја и биодиверзитетот, количината на јаглерод и влага во почвата, водата и шумите.

(3) Поттикнувањето на критериумите за одржливост и критериумите за намалување на емисиите на стакленички гасови може да се постигне и преку програмите за финансиска поддршка во земјоделството.

(4) Критериумите за одржливост и критериумите за намалување на емисиите на стакленички гасови се применуваат на биогоривата, биотечностите и горивата од биомаса, без оглед на нивното географско потекло.

(5) Вкупната количина на производство на биогоривата, биотечностите и горивата од биомаса од ставот (1) на овој член:

1. се зема предвид при пресметување на учеството на енергија од обновливи извори во вкупната бруто финалната потрошувачка на енергија и бруто финална потрошувачка на енергија во секторот транспорт;

2. подлежи на финансиски поддршка со цел да се зголеми потрошувачката на биогорива, биотечности и горива од биомаса и

3. се вклучува во исполнувањето на обврската на трговците со горива да го постигнат уделот на обновливите извори на енергија што го пласираат на пазарот во секторот транспорт.

(6) Биогоривата, биотечностите и горивата од биомаса произведена од отпад и остатоци од отпад, освен од остатоци и отпад од земјоделството, рибарството, шумарството и аквакултурата, се земаат во пресметка на уделот на бруто-финалната потрошувачка на енергија од обновливи извори доколку го исполнуваат критериумот за намалување на емисиите на стакленички гасови согласно закон и правилникот од членот 69 став (5) од овој закон, без да го исполнат критериумот за одржливост.

(7) Обврската за исполнување на критериумот за намалување на емисиите на стакленички гасови утврдена со правилникот од членот 69 став (5) од овој закон не се применува на електричната и/или топлинската енергија во случај кога електричната и/или топлинската енергија се произведува од цврст биоразградлив комунален отпад.

(8) Исполнувањето на критериумите за одржливост и критериумите за намалување на емисиите на стакленички гасови е задолжително за горивата од биомаса, кои се користат за производство на електрична енергија, односно производство на топлинска енергија, доколку:

1. влезната топлинска моќност на постројката што користи цврста биомаса е еднаква или поголема од 20 MW;

2. влезната топлинска моќност на постројката што користи биогаз е еднаква или поголема од 2 MW и

3. високогенеративната постројка произведува исклучиво електрична енергија, во која не се користат фосилни горива како основно гориво за производство и само доколку вклучувањето на горивата од биомаса не доведува до дополнителни трошоци за високогенеративната технологија.

Критериуми за одржливост и критериуми за намалување на емисиите на стакленички гасови од биомаса од земјоделски и шумски отпад

Член 74

(1) Биогоривата, биотечностите и горивата од биомаса произведени од отпад и остатоци добиени од земјоделско земјиште, се пресметуваат во уделот за енергија од ОИЕ во сектор транспорт доколку не се произведени од суровина добиена од земјиште со висока содржина на јаглерод и доколку за нив се изработени план за следење или управување со горивата заради намалување на влијанието врз квалитетот на почвата и јаглеродот во

почвата и план за одржливо управување со земјиштето од страна на Министерството, министерство надлежно за работите од областа на земјоделството и министерството надлежно за работите од животната средина, со кои се докажува дека нема да дојде до негативно влијание врз квалитетот на почвата и јаглеродот во почвата.

(2) Биомасата од шумски отпад може да се користи за производство на биогорива, биотечности и горива од биомаса во согласност со законот со кој се уредува користењето на шумите и во количините предвидени во планските документи во шумарството и за таквото користење се информира во Интегрираниот национален енергетски и климатски извештај за напредокот на статусот на реализација на Интегрираниот национален план за енергија и клима.

(3) Критериумите за одржливост и критериумите за намалување на емисиите на стакленички гасови од биогорива, биотечности и горива од биомаса добиени од биомаса од земјоделски отпад, и за биогоривата, биотечностите и горивата од биомаса добиени од шумски отпад со правилник ги пропишува министерот.

Верификација на критериумите и евиденција

Член 75

(1) Биогоривата, биотечностите и горивата од биомаса подлежат на верификација на критериумите за одржливост и критериумите за намалување на емисиите на стакленички гасови (во натамошниот текст: верификација).

(2) Верификацијата има за цел утврдување на исполнувањето на критериумите за одржливост и придонесување за намалување на емисиите на стакленички гасови на биогоривата, биотечностите и горивата од биомаса.

(3) За оцена на усогласеноста на биогоривата и биотечностите со критериумите за одржливост и надзор, министерството надлежно за работите од областа на животната средина овластува акредитирано правно лице согласно закон.

(4) Министерот ги пропишува условите кои треба да ги исполни акредитирано правно лице за верификација на критериумите за одржливост, начинот на верификација на исполнувањето на критериумите за одржливост за признавање на биогорива, биотечности и горива на биомаса во постигнувањето на удел, известување за исполнувањето на критериумите за одржливост и заштедите на емисии на стакленички гасови, независна ревизија на информациите доставени во процесот на известување и други елементи поврзани со критериумите за одржливост и заштедите на емисии на стакленички гасови.

ГЛАВА XI

СРЕДСТВА ЗА ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА, ПРАВЕДНА ТРАНЗИЦИЈА И ИНФОРМАЦИИ ЗА ПОСТАПКИТЕ ЗА ИЗГРАДБА

Средства за заштита на животната средина

Член 76

(1) Заради заштита на животната средина и примената на принципот на животен циклус за проценка на влијанието на електроцентрали што користи ОИЕ се плаќа надоместок.

(2) Надоместокот од ставот (1) се плаќа за сите електроцентрали што користат ОИЕ односно енергетски објекти што се градат на градежно земјиште во државна или приватна сопственост.

(3) Надоместокот од ставот (1) на овој член се плаќа од инвеститорите, односно носителите на правото на градење на електроцентрала што користи ОИЕ, односно енергетските објекти.

(4) Висината на надоместокот се утврдува врз основа на следниве критериуми

1. видот на електроцентрала што користи ОИЕ односно енергетскиот објект;
2. инсталираната моќност;
3. применетата технологија и
4. проценка на влијание врз животна средина и кумулативни ефекти во текот на животниот циклус на објектот.

(5) Висината, начинот на пресметка и начинот на наплата на надоместокот од ставот (1) на овој член, по добиена согласност од министерството надлежно за работите од областа на животната средина и министерството надлежно за работите од областа на земјоделството, со правилник ги пропишува министерот.

(6) Министерството ја следи наплата на надоместокот и води евиденција за наплатата, спроведува мерки за наплата во случај на неплаќање кое не го исклучува и активирањето на банкарската гаранција и предлага измена на висината на надоместокот во согласност со промените на влијанието на енергетскиот објект врз животната средина.

(7) Средствата од надоместокот од ставот (1) на овој член се уплатуваат на сметка на Буџетот на Република Северна Македонија.

(8) Уплатените средства од ставот (7) на овој член се користат исклучиво за:

1. активности и проекти за заштита на животната средина;
2. управување со отпад и рециклирање;
3. развој на одржливи енергетски технологии;
4. отстранува електроцентралата што користи ОИЕ или енергетскиот објект и
5. за санација и рекултивација на земјиштето.

(9) За искористените средства од ставот (7) на овој член Министерството, министерството надлежно за работите од областа на животната средина и министерството надлежно за работите од областа на земјоделството најдоцна до 31 март во тековната за претходната година до Владата доставуваат годишен извештај.

(10) Министерството, министерството надлежно за работите од областа на животната средина и министерството надлежно за работите од областа на земјоделството заради обезбедување усогласеност со реалните трошоци за отстранување на електроцентралата што користи ОИЕ или енергетскиот објект и за санација на земјиштето на секои три години ја ажурираат висината на средствата од ставот (1) на овој член.

Совет за праведна транзиција

Член 77

(1) Владата основа Совет за праведна транзиција (во натамошниот текст: Советот) составен од 12 члена, од кои еден е претседавач и еден е ко-претседавач.

(2) Советот за праведна транзиција:

1. ја координира и усогласува политиката за праведна енергетска транзиција со секторските политики и макроекономската политика;
2. ја следи усогласеноста на политиките и мерките со националните стратешки документи и придонесува кон постигнување на националните задолжителни цели утврдени во Интегрираниот национален план за енергија и клима;
3. дава мислење по стратешките документи од областа на енергетиката, климатските промени и процесот на праведна транзиција;

4. ја координира и усогласува подготовката на Предлог- Листата на приоритетни проекти;

5. го утврдува предлогот на приоритетни инвестиции и мерки за праведна транзиција;

6. ја усогласува реализацијата на инвестициите со националните политики, стратешките документи и обврските на државата;

7. го следи напредокот во спроведувањето на процесот на праведната транзиција и предлага мерки за негово унапредување;

8. разгледува и дава мислење по годишните извештаи за спроведување на приоритетните проекти и годишните планови за имплементација на процесот на праведната транзиција;

9. врши координација и дава мислење по програмите и мерките на надлежните институции поврзани со процесот на праведната транзиција;

10. предлага мерки за транспарентно, недискриминаторно, конкурентно и ефикасно финансирање на инвестициите;

11. предлага мерки за развој на алтернативни економски дејности и развој на регионите зависни од јаглен;

12. предлага мерки за развој на претприемништвото и создавање нови работни места поврзани со енергетската транзиција;

13. го следи влијанието врз животната средина и климатските цели на проектите дел од листата на приоритетни проекти и

14. разгледува и други прашања од областа на праведната транзиција.

(3) Членови на Советот за праведна транзиција се министрите односно раководните лица на:

1. Министерството за енергетика, рударство и минерални сировини;

2. Министерството за економија и труд;

3. Министерството за финансии;

4. Министерството за животна средина и просторно планирање;

5. Министерство за транспорт;

6. Министерството за образование и наука;

7. Министерството за социјална политика, демографија и млади;

8. Министерство за локална самоуправа;

9. Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство;

10. Друштво за производство на електрична енергија во државна сопственост;

11. Операторот на електропреносниот систем и

12. Операторот на системот за пренос на гас.

(4) Претседавач на Советот е министерот за енергетика, рударство и минерални сировини, а ко-претседавач е министерот за животна средина и просторно планирање.

(5) Во рамките на Советот се формира единица за техничка поддршка и три тематски работни групиза обновливи извори и складишни капацитети, економска диверзификација и преквалификација и обуки.

(6) Единицата за техничка поддршка од ставот (5) на овој член се воспоставува како оперативно тело за поддршка на спроведувањето на процесот на праведната транзиција, која обезбедува стручна, аналитичка и административна поддршка при спроведувањето на процесот на праведна транзиција, вклучително подготовка на анализи, извештаи и предлози, координација на податоци и информации помеѓу засегнатите страни и поддршка за реализацијата на проектите од Листата на приоритетни проекти.

(7) Тематските работни групи од ставот (5) на овој член се составени од претставници на министерствата од ставот (3), единици на локална самоуправа, фондови, агенции, други државни органи основани согласно Уставот и законите, како и јавни установи и јавни претпријатија основани од Републиката или од единиците на локална самоуправа, научни

институции и меѓународните финансиски институции. Тематските работни групи имаат за цел, преку координација и вклучување на засегнатите страни, да обезбедат стручен придонес од соодветните области, како и усогласување на политики и активности преку различни форми на јавни консултации, вклучително и регионални консултации - форуми, со посебен фокус на единиците на локалната самоуправа зависни од јаглен, со цел обезбедување одржлива и праведна транзиција на национално и регионално ниво.

Инвестициска платформа за праведна енергетска транзиција

Член 78

(1) Владата воспоставува инвестициска платформа за праведна енергетска транзиција (во натамошниот текст: платформата) преку која се обезбедува системско, координирано и забрзано спроведување на постапките за инвестиции во обновливи извори на енергија, енергетска ефикасност, складирање на енергија и други проекти кои придонесуваат кон зголемување на енергијата од обновливи извори и поддршка на процесот за праведна транзиција.

(2) Со Платформата од ставот (1) на овој член се врши:

1. идентификација, селекција и приоритизација на инвестициски проекти;
2. усогласување на проектите со националните енергетски, климатски и развојни политики и Годишниот план за изградба на енергетски објекти;
3. координација помеѓу министерствата, единици на локална самоуправа, фондови, агенции, други државни органи основани согласно Уставот и законите, како и јавни установи и јавни претпријатија основани од Републиката или од единиците на локална самоуправа и меѓународните финансиски институции и
4. приоритизација на проектите и координација на административните, просторно-планските и инвестициските постапки за нивна реализација.

(3) Листата на приоритетни проекти вклучува проекти преку кои се остварува јавниот интерес од значење за енергетската транзиција утврден со закон, кои овозможуваат производство на енергија од обновливи извори, со посебен фокус на региони зависни од јаглен, кои го почитуваат „принципот на непредизвикување значителна штета“ и законските барања за заштита на животната средина и социјална сигурност, проекти за складирање на енергија и зголемување на флексибилноста на системот, поттикнување и развој на алтернативни економски дејности, придонесуваат соодветна употреба и ревитализација на деградирано земјиште за енергетски цели, во индустриски и рударски подрачја.

(4) Проектите од ставот (3) на овој член имаат за цел постигнување на јавниот интерес утврден со овој закон и при реализација имаат приоритет, без да ги нарушуваат правилата за јавни набавки, државна помош и заштита на животната средина.

(5) Во Листата на приоритетни проекти не можат да бидат вклучени:

1. Проекти за изградба на нови капацитети кои користат фосилни горива;
2. Активности кои не се усогласени со целите за климатска неутралност и
3. Активности кои предизвикуваат значителна штета врз животната средина.

Следење и известување за спроведување на проектите од листата на проекти

Член 79

(1) Проектите од Листата на приоритетни проекти од членот 78 став (3) од овој закон во однос на напредокот во спроведувањето, финансиската реализација и социо-економското влијание ги следи Советот и најдоцна до 31 март во тековната за претходната година доставува Годишен извештај до Владата.

(2) Годишниот извештај од ставот (1) на овој член се објавува на веб-страницата на Владата и на Министерството.

Информации за постапките за изградба на електроцентрала односно постројка за производство на енергија од обновливи извори

Член 80

(1) Заради олеснување на пристапот до информации за инвестирање во производство на енергија од обновливи извори Министерството како контакт точка на својата веб-страница јавно објавува:

1. корисни информации и совети за инвеститорите и потрошувачите-производители за условите и постапките за инвестирање во производство на енергија од ОИЕ, односно за стекнување статус на потрошувач-производител, како и за нивните права и обврски;

2. прирачник за инвестирање во производство на енергија од ОИЕ и за стекнување статус на потрошувач-производител, кој содржи јасни и прецизни информации за применливите прописи, надлежностите на вклучените органи и институции, нивните контакт информации, како и видовите дозволи и роковите за нивно издавање;

3. информации и совети за потрошувачите на електрична енергија кои имаат намера да основаат или започнале постапка за основање заедница за ОИЕ, кои се однесуваат на условите и постапките за нивна регистрација и работење, како и за можностите за пристап до финансиски средства за нивно основање и/или работење;

4. насоки за спроведување на постапките за издавање дозволи што се водат пред надлежните органи и институции до пуштањето во употреба на електроцентралата од ОИЕ, вклучително и постапките од областа на енергетиката, урбанистичкото планирање, градењето и животната средина и

5. водичи за урбани планери и архитекти преку кои соодветно и оптимално ќе се земат во предвид комбинациите од системи за производство на енергија од обновливи извори, технологиите за ладење и греење со висока ефикасност и централно греење и ладење при планирање и изработка на проекти за градби и реновирање на индустриски, зони и населени места.

(2) За потребите на процесот на изработка на информациите, советите, прирачниците, водичи и насоките од ставот (1) на овој член Министерството вклучува преставници од министерството надлежно за градење, министерството надлежно за животната средина и просторното планирање, операторот на електропреносниот систем, операторите на електродистрибутивниот систем, операторот за пренос на гас и операторот на системот за дистрибуција на топлинска енергија и други засегнати страни како комори, научни институции и сојузи.

ГЛАВА XII

МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА И ПРЕКУГРАНИЧНИ МЕХАНИЗМИ ЗА ПРОИЗВОДСТВО И КОРИСТЕЊЕ НА ЕНЕРГИЈА ОД ОБНОВЛИВИ ИЗВОРИ

Соработка со цел постигнување на задолжителниот удел на енергија од обновливи извори

Член 81

(1) Со цел постигнување на националните задолжителни цели Министерството може да се склучи договори за соработка со други држави.

(2) Соработката од ставот (1) на овој член може да се реализира со склучување за договори на една или повеќе календарски години.

(3) Соработката од ставот (1) на овој член може да вклучи:

1. соработка на заеднички проекти;
2. статистички трансфер на одредена количина на енергија од обновливи извори од засегнатата држава и
3. заедничка имплементација на мерки за поддршка и други облици на соработка со кои се овозможува намалување на трошоците на државата за постигнување на вкупниот удел на енергија од обновливи извори во бруто финалната потрошувачка на енергија.

Статистички трансфери

Член 82

(1) Владата, на предлог на Министерството, до Министерскиот совет на Енергетската заедница поднесува барање за одобрување за склучување на договор за статистички трансфер на одредена количина енергија од обновливи извори со договорна страна на Енергетската заедница или држава членка на Европската Унија (во натамошниот текст: засегнатата држава).

(2) Во случај кога Републиката е вклучена во статистички трансфер од ставот (1) на овој член, во која било насока, количината на енергија која е предмет на статистичкиот трансфер, во зависност од насоката, се одзема од или додава на количината на енергија од обновливи извори при пресметката на остварувањето на националните задолжителни цели утврдени во Интегрираниот национален план за енергија и клима.

(3) Договорите за статистички трансфер од став (1) на овој член, се во времетраење од една или повеќе календарски години.

(4) За секој статистички трансфер, Владата го известува Секретаријатот на Енергетската заедница или ги евидентира на платформата за развој на обновливи извори на енергија на Европската Унија, најдоцна до 1 април во тековната година за претходната година во која статистичкиот трансфер има ефект, со наведување на вклучените количина и цена на енергијата.

(5) Статистичките трансфери се применуваат откако сите договорни страни на Енергетската заедница вклучени во трансферот ќе го известат Секретаријатот на Енергетската заедница за преносот или откако ќе се исполнат сите услови за евидентирање на платформата за развој на обновливи извори на енергија на Европската Унија.

(6) Владата и договорната страна за статистички трансфер можат меѓусебно да договорат поинакви услови, кои не можат да бидат повеќе олеснителни од утврдените во овој член.

Заеднички проекти со договорни страни на Енергетска заедница и држави членки на Европската Унија

Член 83

(1) Владата може да остварува соработка со една или повеќе договорни страни на Енергетската заедница и држави членки на Европската Унија во реализација на заеднички проекти кои опфаќаат производство на електрична енергија или енергија за греење или ладење произведена од обновливи извори. Реализацијата на заеднички проекти може да вклучи лица од приватниот сектор.

(2) За произведената енергија од обновливи извори во рамките на заеднички проект од ставот (1) на овој член, Владата доставува известување до Секретаријатот на Енергетската заедница.

(3) Известувањето од ставот (2) на овој член не може да се менува или повлекува без согласност од договорната страна на Енергетската заедница и држава членка на Европската Унија учесник во заедничкиот проект.

(4) Владата во рок од 90 дена по завршување на секоја година од периодот утврден во Интегрираниот национален план за енергија и клима, доставува известување до Секретаријатот на Енергетската заедница и државата учесник во заедничкиот проект.

(5) Процентот или количината на произведената енергија во рамките на заедничкиот проект од ставот (1) на овој член, се засметува во националните задолжителни цели утврдени со овој закон.

(6) Заради пресметка на исполнувањето на националните задолжителни цели количината на електрична енергија, енергија за греење или ладење од обновливи извори на енергија:

1. се одзема од количината на енергија од ставот (1) на овој член, која е земена предвид при пресметката на исполнување на целите на државата која го доставува известувањето од ставот (4) на овој член и

2. се додава на количината енергија од став (1) на овој член која е земена предвид при пресметка на исполнувањето на целите на државата која го прима известувањето од ставот (4) на овој член.

Заеднички проекти со трета држава

Член 84

(1) Владата заради реализација на заеднички проекти кои опфаќаат производство на електрична енергија од обновливи извори може да соработува со трета држава. Во реализацијата на заеднички проекти може да вклучи лица од приватниот сектор.

(2) Електричната енергија произведена од обновливи извори во трета држава може да се земе предвид при пресметка на исполнувањето на националните задолжителни цели, ако се исполнети следниве услови:

1. електричната енергија се користи во Енергетската заедница, под услов ако:

1.1. количината на електрична енергија еднаква на евидентираната електрична енергија е постојано номинирана во доделениот интерконективен капацитет од операторите на електропреносните системи во државата од којашто потекнува, државата во којашто се користи, и кога тоа е случај државата на транзит;

1.2. количината на електрична енергија еднаква на евидентираната електрична енергија е постојано регистрирана во распоредот за балансирање на операторот на електропреносниот систем на Републиката и

1.3. номинираниот капацитет и производството на електрична енергија од обновливи извори од постројката од точката 2 на овој став, се однесуваат на истиот временски период;

2. електричната енергија е произведена во нова постројка изградена или постојна постројка чијшто капацитет е зголемен по 18 декември 2012 година, во рамки на заедничкиот проект согласно став (1) на овој член;

3. за количината на произведена и извезена електрична енергија не е доделена мерка за поддршка од трета држава, освен инвестициска помош дадена за изградба или зголемување на капацитетот на постројката и

4. електричната енергија е произведена во трета држава која е потписничка на Конвенцијата на Советот на Европа за заштита на човековите права и основни слободи или други меѓународни конвенции или договори за човекови права.

(3) Владата, го известува Секретаријатот на Енергетската заедница за:

1. процентот или количината на електрична енергија произведена од постројки на територијата на трета држава која се засметува во националните задолжителни цели утврдени во со Интегрираниот национален план за енергија и клима или во вкупната национална цел на секоја друга држава која учествува во заедничкиот проект и

2. распределбата на процентот или количината од ставот (2) на овој член, помеѓу Републиката и трета држава, не смее да го надмине процентот или количината што се извезува и користи во Европската Унија или Енергетската заедница, што ги исполнуваат условите утврдени во ставот (2) точка 1 на овој член.

(4) Владата може да поднесе барање до Секретаријатот на Енергетската заедница да се земе предвид електричната енергија од обновливи извори произведена и користена во трета држава со чијшто електропреносен систем е поврзана со интерконективен вод за кој е потребен долг период за заедничка изградба ако се исполнети следните услови:

1. изградбата на интерконективниот вод е започната или е во фаза на договорно или техничко обезбедување за нејзино започнување;

2. интерконективниот вод не е оперативен во моментот на поднесување на барањето, но се предвидува негово ставање во функција во рамки на договорените или планираните рокови на проектот;

3. по ставањето во функција, интерконективниот вод ќе се користи за извоз на електрична енергија од обновливи извори кон Енергетската заедница;

4. барањето се однесува на заеднички проект кој ги исполнува условите од ставот (2) точки 2 и 3 на овој член, како и на количина на електрична енергија што не ја надминува предвидената количина за извоз кон Енергетската заедница по ставањето во функција на интерконективниот вод.

(5) Владата најдоцна до 1 април во тековната година за претходната година во рамки на периодот утврден со Интегрираниот национален план за енергија и клима, доставува известување до третата држава учесник во заедничкиот проект и до Секретаријатот на Енергетската заедница во кое се наведува:

1. вкупната количина на електрична енергија или енергија за греење или ладење произведени од обновливи извори во текот на годината од електроцентрали или постројката за која се дава известувањето и

2. количината на електрична енергија произведена од обновливи извори во текот на годината во таа електроцентрали или постројка која се засметува во вкупните национални задолжителни цели и во согласност со условите за известување од ставот (3) на овој член и

3. доказот за исполнување на условите утврдени во ставот (2) на овој член.

(6) Известувањата од ставовите (3) и (5) на овој член не може да се менуваат или повлекуваат без заедничка согласност на Владата и државата членка на Европската Унија или третата држава учесник во заедничкиот проект.

(7) Количината на електрична енергија произведена од ОИЕ за која се известува во согласност со одредбите од овој член, се додава на евидентираната количина на енергија од обновливи извори заради пресметка на исполнувањето на вкупните национални задолжителни цели.

Заедничка имплементација на мерки за поддршка и други облици на соработка

Член 85

(1) Владата согласно со обврските преземени со ратификуваните меѓународни договори, може да одлучи да се придружи или делумно да ги координира своите мерки за поддршка на користењето на обновливи извори на енергија со една или повеќе држави членки на Европската Унија и/или со договорните страни на Енергетската заедница, при што одредена количина на енергијата од обновливи извори произведена на територија на државата која учествува во заедничките мерки за поддршка може да се засмета во вкупната задолжителна национална цел на Републиката и на држави членки на Европската Унија и/или со договорните страни на Енергетската заедница, ако засегнатата држава:

1. направи статистички трансфер на определени количини на енергија од обновливи извори во Републиката во согласност со член 82 од овој закон или

2. во договор со другите држави-учеснички воспостави правила за распределба по кои меѓу нив се распределуваат количините на произведена енергија од обновливи извори.

(2) Правилата од ставот (1) точка 2 на овој член се доставуваат до Секретаријатот на Енергетската заедница најдоцна 90 дена по завршувањето на првата година кога правилата почнале да се применуваат.

(3) Владата, најдоцна до 1 април во тековната за претходната година до Секретаријатот на Енергетската заедница доставува известување со вкупната количина на електрична енергија или енергија за греење или ладење од обновливи извори произведени во текот на годината која е предмет на правилата за распределба од став (1) точка 2 на овој член.

(4) Количината на електрична енергија или енергија за греење или ладење од обновливи извори за која се известува согласно со ставот (3) на овој член, се прераспределува меѓу вклучените држави во согласност со правилата за распределба од став (1) точка 2 на овој член.

Пресметка на произведена енергија при зголемување на капацитет

Член 86

При вршење на пресметките од членовите 83 и 84 од овој закон, количината на електрична енергија произведена од обновливи извори резултат на зголемување на капацитетот на електроцентралата, се смета дека е произведена во посебна електроцентрала од моментот кога се случило зголемувањето на капацитетот.

ГЛАВА XIII.

ЛИЦЕНЦИРАЊЕ НА ИНСТАЛАТЕРИ И УПИС ВО РЕГИСТАРОТ НА ЕЛЕКТРОЦЕНТРАЛИ И ПОСТРОЈКИ ОД ОИЕ

Лиценцирање на инсталатери

Член 87

(1) Инсталирање на котли и печки на биомаса, фотонапонски системи, сончеви термални и фотонапонски системи, плитки геотермални системи и топлински пумпи се врши од лице со лиценца за инсталатер (во натамошниот текст: лиценциран инсталатер) издадена од Министерството.

(2) Лиценцата за инсталатер од ставот (1) на овој член е со важност од пет години, со можност за продолжување.

(3) За спроведување на испит за добивање на лиценца за инсталатер Министерството во постапка согласно со Законот за јавните набавки избира правно лице регистрирано во Централниот регистар на Република Северна Македонија за период од три години, или организира испит во електронска форма согласно Законот за електронско управување и електронски услуги.

(4) За добивање на лиценца за инсталатер се полага испит, кој се состои од практична работа со кој се проверува способноста на кандидатот за инсталирање котли и печки на биомаса, фотоволтаични системи, сончеви термални и фотоволтаични системи, плитски геотермални системи и топлински пумпи.

(5) Испитот се полага во мартовска, мајска, септемврска и декемврска испитна сесија.

(6) Кандидатот го пријавува испитот за испитна сесија од ставот (5) на овој член, од 1 до 15 во месецот кој му претходи на месецот во кој се одржува испитна сесија.

(7) Кандидат кој сака да се стекне со лиценца за инсталатер пред полагањето е должен да посетува часови пропишани со правилникот од ставот (16) на овој член.

(8) Право на полагање на испит имаат кандидатите со средно стручно техничко образование од IV ниво од Македонската рамка на квалификации од енергетска, електро или машинска струка.

(9) Испитот за инсталатери го спроведува комисија формирана од министерот која се состои од три члена, од кои двајца се од редот на вработените во Министерството и еден член е од редот на надворешни стручни лица, со стекнати најмалку 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен на образование од областа на електротехниката или машинството, економијата, технолошките науки и правото.

(10) Лиценцата од ставот (1) на овој член може да се продолжи, доколку кандидатот посетил обука со потребниот фонд на часови согласно ставот (7) на овој член најдоцна 15 дена пред истекот на важноста на лиценцата.

(11) Надоместоците за учество на обука за инсталатери и за стручно усовршување, како и трошоците за полагање на испитот се на товар на кандидатот за инсталатер.

(12) Трошоците уплатени за полагање на испитот се приход на Буџетот на Република Северна Македонија.

(13) На членовите на комисијата од ставот (9) на овој член, што го спроведува испитот им следува надоместок за извршената работа, во износ од една десетина од просечната месечна нето-плата исплатена во Републиката во претходната година, објавена од Државниот завод за статистика. Средствата за исплата на надоместокот се обезбедуваат од Буџетот на Република Северна Македонија.

(14) Министерството ја признава секоја лиценца или сертификат на инсталатер, која е издадена од друга држава во согласност со обврските на Републиката преземени со ратификуваните меѓународни договори.

(15) Министерството воспоставува и води Регистар на лиценцирани инсталатери на опрема и системи за производство на енергија од обновливи извори, кој го објавува на својата веб-страница.

(16) Со Правилник за лиценцирање на инсталатери на опрема и системи за производство на енергија од обновливи извори, министерот ги пропишува:

1. програмите за обука и стручно усовршување, како и за полагање стручен испит за стекнување лиценца за инсталатер на опрема и системи за производство на енергија од обновливи извори;

2. потребниот фонд на часови кој кандидатот за лиценциран инсталатер е должен да го посети;

3. начинот на лиценцирање на инсталатери;

4. начинот за полагање на стручниот испит;

5. начинот за признавање на лиценца или сертификат на инсталатери издаден од друга држава и потребната документација;

6. формата, содржината и начинот на водење на Регистарот на лиценцирани инсталатери на опрема и системи за производство на енергија од обновливи извори;

7. поблиските услови што треба да ги исполнуваат правните лица кои спроведуваат обуки за инсталатери и за стручно усовршување, како и начинот на нивен избор и

8. начинот на продолжување на важноста на лиценцата за инсталатер.

(17) Пресметка на висина на надоместоци за учество на обука за инсталатери, како и трошоците за полагање на испитот определени според просторните и материјалните услови за спроведување на обуката, трошоците за ангажирање стручни лица за спроведување на обуките и испитите и другите трошоци потребни за спроведување на обуката со правилникот од ставот (16) на овој член ги пропишува министерот.

Упис во Регистар на електроцентрали од ОИЕ и постројки кои произведуваат електрична енергија од обновливи извори

Член 88

(1) Производител на енергија од обновливи извори е должен во рок од 30 дена од денот на добивањето на лиценцата за вршење енергетска дејност производство на електрична енергија, односно од денот на приклучувањето на електроцентралата, односно постројката, на мрежа ако не е потребна лиценца за вршење на дејноста да изврши упис на електроцентралата од ОИЕ, односно постројката, во Регистарот на електроцентрали од ОИЕ и постројки кои произведуваат енергија од обновливи извори.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, во Регистар на електроцентрали од ОИЕ и постројки кои произведуваат енергија од обновливи извори не се запишуваат електроцентралите, односно постројките чијашто инсталирана моќност е еднаква на или помала од 2 kW.

(3) Уписот во регистарот на електроцентрали од обновливи извори на енергија се врши врз основа на поднесено барање за упис и увид на терен извршен од Комисија формирана од министерот.

(4) Комисијата од ставот (3) на овој член се состои од три члена, од редот на вработените во Министерството, со стекнати најмалку 180 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен на образование од областа на електротехниката, машинството, правото и економијата.

(5) Кон барањето од ставот (3) на овој член, барателот ги доставува следниве документи:

1. одобрение или извршен технички преглед;

2. договор/решение за приклучок склучен помеѓу производителот и операторот на електродистрибутивниот систем со документ контрола на мерно место;

3. топографска карта и

4. ситуација на електроцентралата и шематски приказ на основната опрема и тековна состојба на субјектот – барателот.

(6) При увидот Комисијата ја утврдува фактичката состојба на електроцентралата, особено локацијата, видот, инсталираната моќност и бројот и видот на основните технички единици (фотоволтаични панели, инвертори, ветерни турбини, генератори и друга опрема) и составува записник.

(7) За поднесеното барање, по извршениот увид министерот одлучува во рок од 15 дена со решение.

(8) Ако се утврди дека барањето од ставот (3) на овој член е некомплетно, Министерството ќе побара од подносителот во рок од осум дена да ја комплетира потребната документацијата, во спротивно со решение барањето се одбива.

(9) Барањето од ставот (3) на овој член може да се поднесе и во електронска форма со употреба на средства за електронска идентификација преку Националниот портал за електронски услуги или преку посредник на административни услуги согласно прописите од областа на електронско управување и електронски услуги и од областа на електронски документи, електронска идентификација и доверливи услуги.

(10) Во случај на технички прекин на Националниот портал за електронски услуги или на Националната платформа за интероперабилност барањето од ставот (3) на овој член може да се достават и во форма на електронски документ преку квалификувана електронска препорачана достава на електронската адреса на подносителот согласно прописите од областа на електронско управување и електронски услуги и од областа на електронски документи, електронска идентификација и доверливи услуги.

(11) Решението од ставот (7) на овој член може да се издаде и како електронски документ кој се доставува на корисничкиот профил на Националниот портал за електронски услуги или преку една точка за услуги согласно закон.

(12) Против решението од ставот (8) на овој член може да се поведе управен спор пред надлежен суд.

(13) На членовите на комисијата од ставот (3) на овој член им следува паричен надоместок за месеците во кои се врши увидот во висина определена од министерот со решение, во износ од една десетина од просечната нето-плата исплатена во Републиката за претходната година според податоците од Државниот завод за статистика.

(14) Формата и содржината и начинот на водење на Регистарот со правилник ги пропишува министерот.

ГЛАВА XIV НАДЗОР

Органи за вршење надзор

Член 89

(1) Министерството врши надзор над спроведувањето на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

(2) Министерството врши надзор над законитоста на работата на единиците на локалната самоуправа во согласност со овој закон.

(3) Регулаторната комисија за енергетика врши надзор над работењето на вршителите на регулирани енергетски дејности.

(4) Регулаторната комисија за енергетика врши надзор над работењето на носителите на лиценци во однос на исполнување на нивните обврски утврдени во издадените лиценци.

(5) Регулаторната комисија за енергетика врши надзор согласно со годишен план за вршење на надзор донесен до 31 декември во годината за наредната година, кој може да се врши и како вонреден надзор, преку овластени лица вработени во Регулаторната комисија за енергетика во согласност со правилникот за вршење на надзор.

(6) Лицето врз кое се врши надзорот е должно на овластените лица да им овозможи непречено вршење на надзорот, а особено да подготви и да стави на увид точни и целосни податоци, извештаи, исправи, материјали или други документи кои се неопходни за

извршување на надзорот, да даде усни информации во форма на изјави или одговори, да овозможи пристап до просториите, постројките, енергетските производи, документите или кое било друго средство во врска со предметот на надзорот

(7) Регулаторната комисија за енергетика го врши надзорот над учесниците на пазарите на енергија на големо со енергетски производи преку истражување кое опфаќа испитување и проверување на недозволените дејства.

Инспекциски надзор

Член 90

(1) Инспекциски надзор врз спроведувањето на овој закон вршат Државниот инспекторат за енергетика, рударство и минерални сировини, Државниот инспекторат за животна средина, Државниот пазарен инспекторат и Државен инспекторат за земјоделство.

(2) При вршењето на инспекциски надзор:

1. Државниот инспекторат за енергетика, рударство и минерални сировини врши инспекциски надзор над постројките за производство на електрична и топлинска енергија од обновливи извори, нивното приклучување на енергетскиот систем, како и над исправноста, функционирањето и користењето на системите за мерење, следење и евидентирање на произведената енергија;

2. Државниот пазарен инспекторат врши инспекциски надзор над примената на прописите од областа на прометот со стоки, означувањето и усогласеноста на техничката опрема со важечките технички прописи и стандарди, прометот со нафта и нафтени деривати, потеклото на производите поврзани со обновливи извори на енергија, како и заштитата на потрошувачите;

3. Државниот инспекторат за животна средина врши инспекциски надзор над примената на прописите за заштита на животната средина, вклучително и условите утврдени со еколошките дозволи, влијанието врз на енергетските објекти врз животната средина, управувањето со отпадот, заштитата на природата, како и емисиите на стакленички гасови и климатските влијанија од енергетските дејност;

4. Државниот инспекторат за земјоделство врши инспекциски надзор во делот на користењето и пренамената на земјоделско земјиште за енергетски објекти, заштита на земјоделското производство, почвата и аграрните ресурси, како и производство, користење, следливост и потекло на земјоделска и шумска биомаса, нуспроизводи, отпад и остатоци, како и култури за храна за луѓе и храна за животни што се користат за производство на биогорива, биотечности и горива од биомаса.

(3) Вршењето на инспекцискиот надзорот од овој член се заснова на начелото на законитост, одговорност и самостојност во остварувањето на надлежностите утврдени со овој и друг закон.

(4) Инспекциските служби во инспекторатите од ставот (1) на овој член го применуваат законот со кој се уредува инспекцискиот надзор, доколку со овој, со Законот за енергетика (*) или друг закон поинаку не е уредено.

(5) Вршителите на енергетските дејности, корисниците на енергетските системи и потрошувачите се должни да постапат по барањето, односно наредбата од инспекциските органи од ставот (1) на овој член, а особено:

1. да овозможат непречено вршење на инспекцискиот надзор;
2. да стават на увид исправи и податоци кои се потребни за вршење на надзорот;
3. да овозможат во определен рок пристап до просториите, производите, документите или кое било друго средство кое е предмет на инспекцискиот надзор;

4. по писмено барање на инспекцискиот орган да го прекинат работењето за време на инспекцискиот надзор, ако тоа е потребно за вршење на надзорот и утврдување на фактичката состојба и

5. по писмено барање на инспекцискиот орган, во рок определен со барањето, на инспекторот да му достават или подготват точни и целосни податоци, извештаи, материјали или други документи кои се неопходни за извршување на инспекцискиот надзор.

(6) За извршениот инспекциски надзор, утврдената фактичка состојба, изведените докази, забележаните и утврдените неправилности и недостатоци, забелешките, изјавите и другите релевантни факти и околности, инспекторот составува писмен записник на местото на вршење на инспекцискиот надзор.

(7) При вршење на инспекциски надзор, инспекторот со инспекциски акт може да изрече инспекциска мерка задолжување, наредба, забрана или друга мерка утврдена со посебен закон, со која најсоодветно ќе се постигне целта на инспекцискиот надзор најдоцна во рок од осум дена од денот на изготвувањето на записникот од ставот (6) на овој член.

(8) Пред поднесување на барање за поведување на прекршочна постапка пред надлежен суд, инспекторот е должен на сторителот на прекршокот да му предложи постапка за порамнување согласно Законот за прекршоците.

(9) Надлежниот инспектор на сторителот на прекршокот му издава прекршочен платен налог.

(10) По приемот и потпишувањето на прекршочниот платен налог, сторителот на прекршокот е должен да ја плати глобата, во рок од осум дена од приемот на прекршочниот платен налог на сметката означена во платниот налог.

(11) Сторителот на прекршокот кој ќе ја плати глобата во рокот од ставот (10) на овој член, ќе плати половина од изречената глоба, за кое право се поучува во правната поука.

(12) Ако сторителот на прекршокот не ја плати глобата во рокот од ставот (10) на овој член, надлежниот инспектор поднесува барање за поведување прекршочна постапка пред надлежниот суд согласно со член 99 од овој закон, односно до прекршочната комисија од член 91 став (2) од овој закон.

(13) Примањето на платниот налог од ставот (9) на овој член, се забележува во записник.

(14) Доколку инспекторот утврди неправилности и недостатоци со кои се загрозува животот или здравјето на луѓето или на животната средина, инспекторот привремено забранува вршење на дејност на субјектот на инспекцискиот надзор со запечатување на просториите, објектите, градилиштата, опремата, средствата за работа и други средства, до отстранување на неправилностите и недостатоците.

(15) Надлежниот инспектор е должен да води евиденција за издадените прекршочни платни налози и за исходот на поведените постапки согласно закон.

(16) Формата и содржината на прекршочниот платен налог ја пропишува министерот.

ГЛАВА XV ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Прекршочна постапка

Член 91

(1) Министерството води прекршочната постапка и изрекува прекршочни санкции за прекршоците утврдени со овој закон.

(2) За водење на прекршочната постапка и изрекување на прекршочна санкција за прекршоците од ставот (1) на овој член, за кои е предвидена глоба во износ до 1.000 евра во денарска противвредност за правно лице и до 500 евра во денарска противвредност за одговорното лице во правното лице, министерот со решение формира комисија за одлучување по прекршок (во натамошниот текст: прекршочна комисија), составена од три члена од редот на лицата вработени во Министерството и тоа:

1. еден член дипломиран правник, со положен правосуден испит и со пет години работно искуство во својата област, кој е претседател на прекршочната комисија;

2. еден член со висока стручна подготовка од областа на техничките науки со пет години работно искуство во својата област и

3. еден член со висока стручна подготовка од областа на економските науки со пет години работно искуство во својата област.

(3) Прекршочната комисија се избира за период од три години со право на повторен избор.

(4) Министерот на предлог на претседателот на прекршочната комисија може да донесе решение за разрешување на член на прекршочната комисија во следниве случаи:

1. со истекот на времето за кое е именуван за член;

2. по негово барање;

3. со исполнување на условите за старосна пензија согласно со закон;

4. ако му се утврди трајна неспособност за учество во работата на прекршочната комисија;

5. ако со правосилна судска одлука се утврди прекршување на прописите за водење на прекршочната постапка;

6. ако не ги исполнува обврските кои произлегуваат од работењето во прекршочната комисија и

7. ако непријавил постоење на конфликт на интереси за случај за кој решава Прекршочната комисија.

(5) Прекршочната комисија за својата работа донесува деловник кој го одобрува министерот.

(6) Прекршочната комисија работи во совет, а одлучува со мнозинство гласови од вкупниот број на членови.

(7) Членовите на прекршочната комисија одлучуваат самостојно и независно врз основа на закон и според своето стручно знаење и сопствено убедување.

(8) Против решенијата на прекршочната комисија може да се изјави правно средство до надлежен орган согласно со Законот за прекршоците.

Прекршочни одредби за операторот на електропреносниот систем

Член 92

(1) Глоба во износ од 3.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на операторот на електропреносниот систем ако

1. не објави практични информации за споделување на енергија (член 53 став (8));

2. приоритетно не ја преземаат во системот електричната енергија (член 54 став (1));

3. не постават двонасочно броило (член 54 став (2));

4. не достави податоци за количината на преземена, предадена и произведена електрична енергија во електроцентрали (член 54 став (3));

5. врши мерење спротивно на член 56 став (2) од овој закон;

6. не доставува податоци за мерење согласно член 56 став (3);

7. врши мерење или проценка на произведената електрична енергија спротивно на член 58 став (1) од овој закон;

8. не доставува месечно податоци за мерењето (член 58 став (2)) и

9. не води регистар и не доставува податоци (член 59 став (1)).

(2) Глоба во износ од 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршоците од ставот (1) на овој член на одговорното лице во операторот на електропреносниот систем.

Прекршочни одредби за ОПЕЕ

Член 93

(1) На друштвото оператор на пазар на електрична енергија со билатерални договори ќе му се изрече глоба за прекршок во износ од 4.000 до 6.000 евра во денарска противвредност ако е класифицирано како среден трговец или глоба за прекршок во износ од 7.000 до 10.000 евра во денарска противвредност ако е класифицирано како голем трговец, ако:

1. ги користи средствата собрани како овластена договорна и балансно одговорна страна спротивно на член 26 став (4) од овој закон;

2. не отвори и води наменска сметка (член 26 став (8));

3. кога назначената овластената договорна страна на повластените производители на електрична енергија не им ја плати позитивната пазарна премија во согласност со договорот за пазарна премија (член 38 став (4));

4. поседува лиценца и е вклучен во вршење на дејностите производство, снабдување или трговија со електрична енергија (член 40 став (7));

5. издава гаранција за потекло спротивно на член 40 ставови (4), (8), (9) и (11));

6. издава повеќе од една гаранција за потекло за единица произведена електрична енергија (член 40 став (12));

7. не воспостави и одржува електронски систем за издавање, пренос, трансфер, активирање и поништување на гаранции за потекло (член 43 став (1));

8. како телото - издавач на гаранции за потекло издаде изменета гаранција за потекло и ја евидентира промената на носителот во Регистарот на гаранции за потекло (член 45 став (4));

9. ги активира и поништува гаранции за потекло спротивно на членот 46 од овој закон;

10. ја признае гаранцијата на потекло спротивно на членот 47 од овој закон;

11. не води Регистар на гаранции за потекло од член 48 од овој закон;

12. не врши пресметка на уделот на енергија од обновливи извори во вкупната продадена електрична енергија спротивно на членот 50 од овој закон и

13. не го објави на својата веб-страница Националниот резидуален микс (член 50 (5)).

(2) Глоба во износ од 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок за дејствата од ставот (1) на овој член на одговорното лице во операторот на пазарот на електрична енергија на билатерални договори.

Прекршочни одредби за операторот на електродистрибутивниот систем

Член 94

(1) Глоба во износ од 7.000 до 10.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на операторот на электродистрибутивниот систем, ако:

1. не објави практични информации за споделување на енергија (член 53 став (8));

2. приоритетно не ја преземаат во системот електричната енергија (член 54 став (1));
3. не постави двонасочно броило (член 54 став (2));
4. не достави податоци за количината на преземена, предадена и произведена електрична енергија во електроцентрала (член 54 став (3));
5. врши мерење спротивно на член 56 став (2) од овој закон;
6. не доставува податоци за мерење согласно член 56 став (3);
7. врши мерење или проценка на произведената електрична енергија спротивно на член 58 став (1) од овој закон;
8. не доставува месечно податоци за мерењето (член 58 став (2)) и
9. не води регистар и не доставува податоци (член 59 став (1)).

(2) Глоба во износ од 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок за дејствата од ставот (1) на овој член на одговорното лице во операторот на електродистрибутивниот систем.

Прекршочни одредби за снабдувач со електрична енергија

Член 95

(1) На друштвото снабдувач со електрична енергија ќе му се изрече глоба за прекршок во износ од 700 до 1.000 евра во денарска противвредност ако е класифицирано како микротрговец, глоба за прекршок во износ од 1.500 до 2.000 евра во денарска противвредност ако е класифицирано како мал трговец, глоба за прекршок во износ од 4.000 до 6.000 евра во денарска противвредност ако е класифицирано како среден трговец и глоба за прекршок во износ од 7.000 до 10.000 евра во денарска противвредност ако е класифицирано како голем трговец, ако:

1. не изврши порамнување согласно член 52 став (3) од овој закон и
2. врши пресметка на потрошувачката спротивно на член 57 од овој закон.

(2) Глоба во износ од 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршоците од ставот (1) на овој член на одговорното лице во друштвото снабдувач со електрична енергија.

Прекршочни одредби за пазарот на сурова нафта, нафтени деривати и горива за транспорт

Член 96

(1) Глоба во износ од 700 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на друштвото класифицирано како микротрговец, глоба во износ од 1.500 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на друштвото класифицирано како мал трговец, глоба во износ од 4.000 до 6.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на друштвото класифицирано како среден трговец и глоба во износ од 7.000 до 10.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на друштвото класифицирано како голем трговец, кое врши дејност:

1. не ги внесуваат податоците и информациите од член 72 став (2) од овој закон и
2. пуштат во промет биогорива, биотечности и горива од биомаса кои не ги исполнуваат критериумите за одржливост и критериумите за намалување на емисиите на стакленички гасови (член 73 став (1))

(2) Глоба во износ од 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршоците од ставот (1) на овој член на одговорното лице во друштвото.

Прекршочни одредби за операторот на системот за дистрибуција на топлинска енергија и снабдувач со топлинска енергија

Член 97

(1) На друштвото снабдувач со топлинска енергија ќе му се изрече глоба за прекршок во износ од 300 до 700 евра во денарска противвредност ако е класифицирано како микротрговец, глоба за прекршок во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ако е класифицирано како мал трговец, глоба за прекршок во износ од 1.500 до 3.000 евра во денарска противвредност ако е класифицирано како среден трговец и глоба за прекршок во износ од 3.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ако е класифицирано како голем трговец, ако:

1. информациите за учеството на ОИЕ и нивото на енергетска ефикасност на централниот систем за греење и ладење, не ги објавува во фактурите на потрошувачите ина својата веб-страница (член 66 став (1)).

(2) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршоците од ставот (1) на овој член на одговорното лице во друштвото.

Прекршочни глоби за правни лица

Член 98

(1) Глоба во износ од 100 до 300 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на друштвото класифицирано како микротрговец, глоба во износ од 300 до 700 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на друштвото класифицирано како мал трговец, глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на друштвото класифицирано како среден трговец и глоба во износ од 2.000 до 3.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на друштвото класифицирано како голем трговец, ако:

1. како повластен производител кој користи мерка на поддршка не склучи договор со овластена договорна страна (член 18 став (2));

2. не го прогнозира производството на електрична енергија (член 19 став (1));

3. како носител на решение за стекнување привремен статус повластен производител кој користи повластена тарифа или решение за стекнување статус повластен производител кој користи повластена тарифа промената ја изврши спротивно на член 21 од овој закон;

4. како повластен производител кој користи повластена тарифа не склучи договор согласно член 29 од овој закон и

5. согласно договорот за пазарна премија не ја плати негативната пазарна премија на овластената договорна страна (член 38 став (5)).

(2) Глоба во износ од 100 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице во друштвото класифицирано како микротрговец, глоба во износ од 200 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице во друштвото класифицирано како мал или среден трговец и глоба во износ од 300 евра во денарска противвредност, ќе му се изрече на одговорното лице во друштвото класифицирано како голем трговец за прекршок за дејствата од ставот (1) на овој член.

Прекршочна постапка пред надлежен суд

Член 99

За прекршоците утврдени со овој закон за кои Министерството не води прекршочна постапка и не изрекува прекршочна санкција, постапката ја води и прекршочна санкција ја изрекува надлежен суд согласно Законот за прекршоците.

ГЛАВА XVI ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Започнати постапки за мерење на потенцијал на ветерна енергија

Член 100

Започнатите мерења на енергетски потенцијал на ветерната енергија до денот на влегувањето во сила на овој закон кои се вршат со издадени одобренија согласно Законот за енергетика (*) („Службен весник на Република Македонија“ број 96/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 96/19, 236/22, 134/24 и 147/24) продолжуваат до истекот на важноста на издаденото одобрение.

Спроведување на прва аукција

Член 101

(1) Министерството согласно со Интегрираниот национален план за енергија и клима во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон прави процена и го утврдува отстапувањето од динамиката на индикативната траекторија.

(2) Доколку Министерството утврди отстапување од динамиката на индикативната траекторија, во рок од 60 дена од денот на утврдувањето, предлага годишни квоти за доделување на мерки за поддршка, како и квоти по поединечни мерки за поддршка, по видови на производствени технологии и инсталиран капацитет поединечно за секој вид технологија за тековната година, за кои Владата донесува одлука.

(3) По донесување на одлуката од ставот (2) на овој член започнува постапка за доделување на мерка за поддршка пазарна премија или повластена тарифа, согласно овој закон.

Започнати постапки и стекнати права за користење на мерки за поддршка

Член 102

(1) Одлуките за користење на повластена тарифа на електрична енергија произведена од обновливи извори донесени од Регулаторната комисија за енергетика до денот на влегувањето во сила на овој закон се применуваат до истекот на нивната важност утврдена во одлуката доколку електроцентралите се изградени.

(2) На корисниците на мерки за поддршка кои правото за користење го стекнале согласно Законот за енергетика (*) („Службен весник на Република Македонија“ број 96/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 96/19, 236/22, 134/24 и 147/24) правата и обврските продолжуваат да ги исполнуваат согласно потпишаните договори.

Започнати постапки за стекнување на привремен статус за повластен производител

Член 103

(1) Започнатите постапки за стекнување привремен статус на повластен производител кој користи повластена тарифа и за стекнување статус на повластен производител кој користи повластена тарифа до денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе завршат согласно со одредбите од Законот за енергетика (*) („Службен весник на Република Македонија“ број 96/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 96/19, 236/22, 134/24 и 147/24).

(2) Електроцентрали од ОИЕ кои се финансирани од Буџетот на Република Северна Македонија, односно од заем за кој се издава гаранција од страна на Република Северна Македонија согласно со закон, до денот на влегувањето во сила на овој закон стекнатиот статус на привремен повластен производител кој користи повластена тарифа согласно со одредбите од Законот за енергетика (*) („Службен весник на Република Македонија“ број 96/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 96/19, 236/22, 134/24 и 147/24) го задржуваат во сите фази од реализација на проектот кој се финансира од Буџетот на Република Северна Македонија, за кој е земен заемот или издадена гаранцијата.

Издадени гаранции за потекло

Член 104

(1) Гаранциите за потекло издадени до денот на влегувањето во сила на овој закон не се пресметуваат во уделот за усогласеност со целите за ОИЕ од Интегрираниот национален план за енергија и клима за периодот до 31 декември 2026 година.

(2) Во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон повластените производители кои стекнале право на повластена тарифа пред влегувањето во сила на овој закон и повластените производители кои стекнале право на премија пред влегувањето во сила на овој закон се должни да ги достават и пренесат на ОПЕЕ гаранциите на потекло што се издадени за делот од инсталираната моќност на електроцентралата за кој е стекнат статусот на повластен производител.

Примена на одредба за гаранции за потекло за гас

Член 105

Одредбите од овој закон кој се однесуваат на гаранциите на потекло за гас ќе започнат да се применуваат од 1 јануари 2030 година.

Примена на одредбите за откуп и пласман на електрична енергија од повластени производители

Член 106

Постојниот начин на продажба на откупената електрична енергија произведена од повластените производители кои користат повластена тарифа од страна на операторот на пазар на електрична енергија согласно Законот за енергетика (*) („Службен весник на Република Македонија“ број 96/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 96/19, 236/22, 134/24 и 147/24) , се применува шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Примена на одредби за пресметка на преземена и предадена електричната енергија од потрошувач-производител

Член 107

(1) Одредбите од глава VII од овој закон кои се однесуваат на начинот на пресметка на преземената и предадена електричната енергија од потрошувач - производител, ќе започнат да се применуваат два месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) До започнување на примената на начинот на пресметката од ставот (1) на овој член се применува постојниот начин на пресметка утврден согласно со Правилникот за обновливи извори на енергија пропишан согласно со Законот за енергетика (*) („Службен весник на Република Македонија“ број 96/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 96/19, 236/22, 134/24 и 147/24) како и во согласност со постојните договори за снабдување со електрична енергија и предавање на вишокот произведена електрична енергија во електродистрибутивна мрежа определени во Правилата за снабдување со електрична енергија донесени од Регулаторната комисија за енергетика.

(3) Договорите од ставот (2) на овој член склучени до денот на влегувањето во сила на овој закон ќе се усогласат со одредбите од овој закон до денот на започнувањето на примената на начинот на пресметката од ставот (1) на овој член.

(4) Потрошувач-производител кој користи мерка на поддршка повластена тарифа согласно со Законот за енергетика (*) („Службен весник на Република Македонија“ број 96/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 96/19, 236/22, 134/24 и 147/24) во рок од три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон може со ОПЕЕ да склучи договор согласно со членот 18 став (2) од овој закон.

(5) Наплатата на пропорционални надоместоци во однос на произведената електрична енергија од обновливи извори што останува во просториите на потрошувачот-производител од членот 51 став (6) точка 3 од овој закон ќе започне да се применува од 1 декември 2026 година.

Примена на одредби за нето-мерење

Член 108

(1) Потрошувач-производител кој до денот на влегувањето во сила на овој закон применува нето-мерење согласно со одредбите од Законот за енергетика (*) („Службен весник на Република Македонија“ број 96/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 96/19, 236/22, 134/24 и 147/24) и прописите од областа на енергетиката што важеле до денот на влегувањето во сила на овој закон, мерењето го применува најдоцна до 31 декември 2026 година.

(2) По истекот на рокот од ставот (1) на овој член, потрошувачите-производители од ставот (1) преминуваат на примена на систем на одделно мерење и финансиско порамнување на електричната енергија испорачана во и преземена од електроенергетската мрежа.

Назначување на овластена договорна страна за проведување на пазарна премија

Член 109

Владата на предлог на Министерството во рок од 30 дена од донесувањето на Уредбата од членот 18 став (4) од овој закон назначува договорна страна за мерката на поддршка пазарна премија.

Примена на одредби за намалување на емисии на стакленички гасови

Член 110

Одредбите од Глава X од овој закон кои се однесуваат на критериуми на одржливост и намалување на емисиите на стакленички гасови од биогорива, биотечности и горива од биомаса од овој закон ќе започнат да се применуваат во рок од девет месеци од денот на влегувањето во сила на законот со кој се регулира климатската акција.

Совет за праведна транзиција

Член 111

Совет за праведна транзиција формиран до денот на влегувањето во сила на овој закон продолжува со работа.

Рок на важност на сертификати за изведувач на системи за обновливи извори на енергија издадени пред влегување во сила на овој закон

Член 112

(1) Инсталатерите на кои им се издадени лиценци согласно со Законот за енергетика (*) („Службен весник на Република Македонија“ број 96/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 96/19, 236/22, 134/24 и 147/24) и лицата кои до денот на влегувањето во сила на овој закон се стекнале со сертификат за изведувач на системи за обновливи извори на енергија, може во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон до Министерството да поднесат барање за издавање на лиценцата за инсталатер која важи до истекот на рокот за кој била издадена.

(2) Лицата од ставот (1) на овој член, кои нема да поднесат барање за издавање на лиценца за инсталатер во рокот од ставот (1) на овој член не можат да вршат инсталирање на опрема и лиценцата им престанува по сила на закон.

Избор на правно лице за спроведување обуки за инсталатери

Член 113

Правното лице за спроведување обуки за инсталатери од членот 87 став (3) од овој закон министерот ќе го избере во рок од девет месеци од денот на влегувањето во сила на правилникот од членот 87 став (16) од овој закон.

Преземање на Регистар на повластени производители

Член 114

Министерството го презема Регистарот на повластени производители кои што користат повластена тарифа, архивата и другата документација поврзана со повластените производители кои користат повластена тарифа од Регулаторната комисија за енергетика во рок од 60 дена од денот на влегувањето во сила на правилникот од членот 24 став (2) од овој закон.

Започнати постапки за упис во Регистарот на електроцентрали и постројки од обновливи извори на енергија со инсталирана моќност инсталирана моќност е еднаква на или помала од 2 KW

Член 115

Електроцентралите и постројките запишани во Регистарот на електроцентрали и постројки од обновливи извори на енергија чијашто инсталирана моќност е еднаква на или помала од 2 KW остануваат запишани во Регистарот.

Донесување на подзаконски акти

Член 116

(1) Подзаконските акти предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од две години од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) До донесувањето на подзаконските акти од ставот (1) на овој член, за прашања кои не се уредени со овој закон соодветно се применуваат подзаконските акти за обновливи извори на енергија донесени врз основа на Законот за енергетика (*) („Службен весник на Република Македонија“ број 96/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 96/19, 236/22, 134/24 и 147/24).

Престанување на важење на одредби од Законот за енергетика

Член 117

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престануваат да важат членовите 185 и 185-а како и одредбите кои се однесуваат на мерките за поддршка на обновливите извори на енергија и издавањето на гаранциите за потекло од Законот за енергетика (*) („Службен весник на Република Македонија“ број 96/18 и („Службен весник на Република Северна Македонија“ број 96/19, 236/22, 134/24 и 147/24).

Влегување во сила

Член 118

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.